

Namesto novoletnega voščila

Tovarišice in tovariši, sodelavci v vseh organizacijah Mercatorja! Ne zamerite mi, če lahkotnost novoletnega praznovanja zmotim z nekaj resnimi besedami. To sicer ni preveč v navadi, saj se ob voščilih in željah, ki si jih izrekamo za novo leto, rajši izogibamo težav, ki nam jih prinaša vsakodnevno navadno delo.

Preživeli in skoraj že pozabili smo pač vse tisto, kar nas je zaposlovalo v starem letu, novo pa se nam kaže v vsej svoji vedrini in veselem pričakovanju. In vendar se zavedamo, da nam bo prineslo stara in nova vprašanja, stare in nove težave, tako kakor pač vsakokrat.

Morda ja bila nekoliko preveč komaj opazno, verjetno v skladu z našo tradicionalno skromnostjo, zabeležena novica, ki jo je ugotovila Ekonomska politika, da smo prav v letu praznovanja 30-letnega poslovanja Mercatorja prišli v sam vrh med največjimi jugoslovanskimi organizacijami, saj smo po velikosti na tretjem mestu med pretežno trgovskimi organizacijami. V svetu, pa tudi pri nas, se takšnim ugotovitvam pripisuje mnogo večji pomen, mnogo večja publiciteta. Predvsem je mnogo več poudarka na poslovnem ugledu, ki ga uživajo tako velike firme.

Sprašujem se, ali nismo mi sami pravzaprav še vedno premalo zreli, da bi dojeli ves pomen in vse prednosti, ki jih daje takšen veliki sistem. Priznati moramo, da se z neverjetnimi težavami izvijamo iz drobno trgovske miselnosti, razdrobljenosti in vrtičkarske samozaverovanosti.

Očividno je, da v naših organizacijah nimamo dovolj sposobnih in širokih ljudi, ki bi se znali povzpeli nad podjetniški egoizem in tozdozsko ozkost, zlasti ljudi, ki bi bili pripravljeni odločilno vplivati na osveščanje najširšega kroga delavcev in na najvišjo stopnjo njihove samoupravne in upravljaljske dovršenosti.

Vsak dan se nam kažejo primeri na vseh področjih našega dela, ko hvalijo in veličajo lastne uspehe, ne da bi poudarili ali se zavedali, da so lahko nastali le zaradi skupnega sodelovanja. Običajno znajo mahati z imenom Mercator samo takrat, kadar jim to utegne koristiti, sicer pa na to ime kaj radi »pozabljaajo«.

Kadar gre za prizadevanje, da bi rešili kak skupen, širši problem, nastanejo običajno neverjetne težave in časovne zamude, samo zato, ker presegajo trenutne kratkoročne koristi v lastni organizaciji. Pri tem so pri zagovarjanju lastnih interesov običajno vsi zelo glasni, ko pa je treba podpreti skupno širšo zadevo, so v najboljšem primeru večinoma tihi, če že ne ugovarjajo.

Vsak dan smo priče samozadovoljstvu in vztrajnemu zaničanju in skrivanju lastnih slabosti, pri tem pa napadalno kažejo na napake, pomanjkljivosti in slabo delo drugih. V želji, da bi si povečali svoj lastni dohodek, so mnogi sposobni zagovarjati najbolj nenačelna in najbolj ozka stališča, ne da bi bili pripravljeni upoštevati argumente, ki jih razlagajo drugi.

Kadar gre za izpolnjevanje dogovorjenih obveznosti in vzajemnih dolžnosti, znajo zavlačevati in opravičevati svojo malomarnost in nedisciplino z vsemi možnimi izgovori, ko pa terjajo zadovoljitev svojih lastnih interesov, jih kaj malo brigajo sosedovi problemi. Pri vsem tem je tudi mnogo manipulacije z mnenji delavcev, kar je posledica enostranskega in neobjektivnega informiranja, s čimer se uspešno vzdržujejo ozka gledanja in zavarovanost v lastno TOZD ali delovno organizacijo, omalovažujejo pa se prizadevanja drugih delavcev v drugih organizacijah in delovnih skupnostih, ki so itak samo nekakšno nepotrebno breme.

V luči teh in podobnih pojavov, ki se v raznih konkretnih oblikah pogosto dogajajo, naša velikost, predvsem pa naša notranja čvrstost, ne izgleda več tako blesteča.

Ali ne izhajajo iz spoznanja teh naših slabosti že tudi naše največje in najpomembnejše naloge za prihodnje leto 1980:

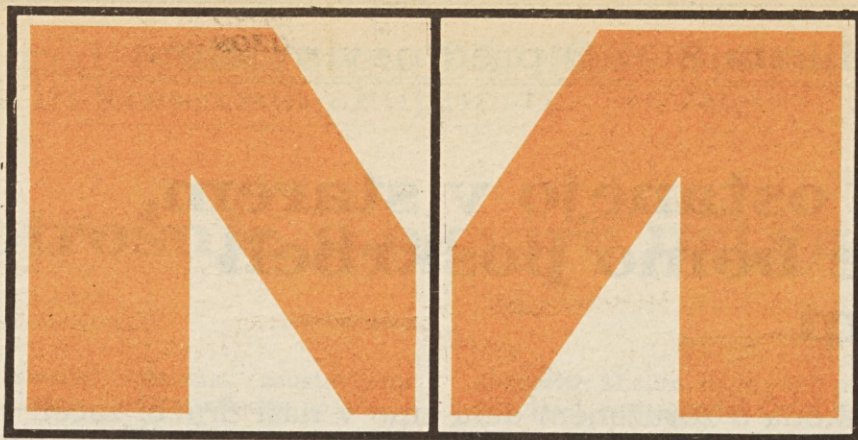
1. izkoristiti prednosti velikega sistema, toda ne samo zase, tudi za nas vse skupaj,
2. zaostriti boj za poslovno in samoupravno disciplino vedno in povsod, na vseh ravneh in ne samo takrat, kadar nam to slučajno ustreza,
3. napovedati neizprosno vojno egoizmu, ozkosti in podjetniško tozdozski razdrobljenosti in zaprtosti, ki vidi samo svoje kratkoročne interese,
4. zagotoviti red, disciplino in odgovornost pri delu,
5. kar najbolj kvalitetno opravljati družbenoekonomsko funkcijo, ki jo imamo pri preskrbi prebivalstva,
6. doseči takšno delitev dohodka, da bo dosledno spoštovano načelo – več za akumulacijo, manj za osebno in skupno porabo, in nepopustljivo širiti vse oblike združevanja sredstev za tekoče in investicijske potrebe,
7. vztrajati na specializaciji in delitvi dela med organizacijami v SOZD, preganjati podvajanje poslov in zahtevati disciplinirano in skupno usklajeno nastopanje vseh organizacij s sorodno dejavnostjo.

To so zahtevne naloge, ki jih bo možno uresničiti le z organizirano aktivnostjo in z največjo angažiranostjo odgovornih delavcev v vseh naših organizacijah, še posebej komunistov, delegatov v samoupravnih organih, vodilnih in strokovnih delavcev in delavcev, aktivnih v naših družbenopolitičnih organizacijah.

Bistveni pogoj za izpolnjevanje teh nalog bo tudi naša doslednost, da odstopanja in omahovanja identificiramo v vseh njihovih konkretnih pojavnih oblikah in odločno nastopamo proti nosilcem odpora in proti njihovim odkritim in prikritim oblikam spletkarjenja. Zlasti je potrebno prekiniti z miselnostjo, da je razreševanje teh in drugih skupnih problemov samo stvar tistih, ki so zanje »zadolženi« v SOZD ali celo v njegovi delovni skupnosti, drugi pa si lahko ob tem privoščijo mlačnost in brezbriznost in tako pasivno dopuščajo, da grede stvari svojo pot.

V letu 1980 bo velik del naših aktivnosti posvečen razpravam in odločanju o vsebini srednjeročnega plana Mercatorja 1981–1985. To je obenem tudi dobra prilika za rešitev nalog, ki sem jih naštel. Zaradi tega mora biti leto 1980 zelo pomembno za nadaljnji napredek in trdnost Mercatorja. V tem prepričanju si zaželimo uspešno novo leto 1980!

Generalni direktor SOZD,
Miran Goslar

Mercator

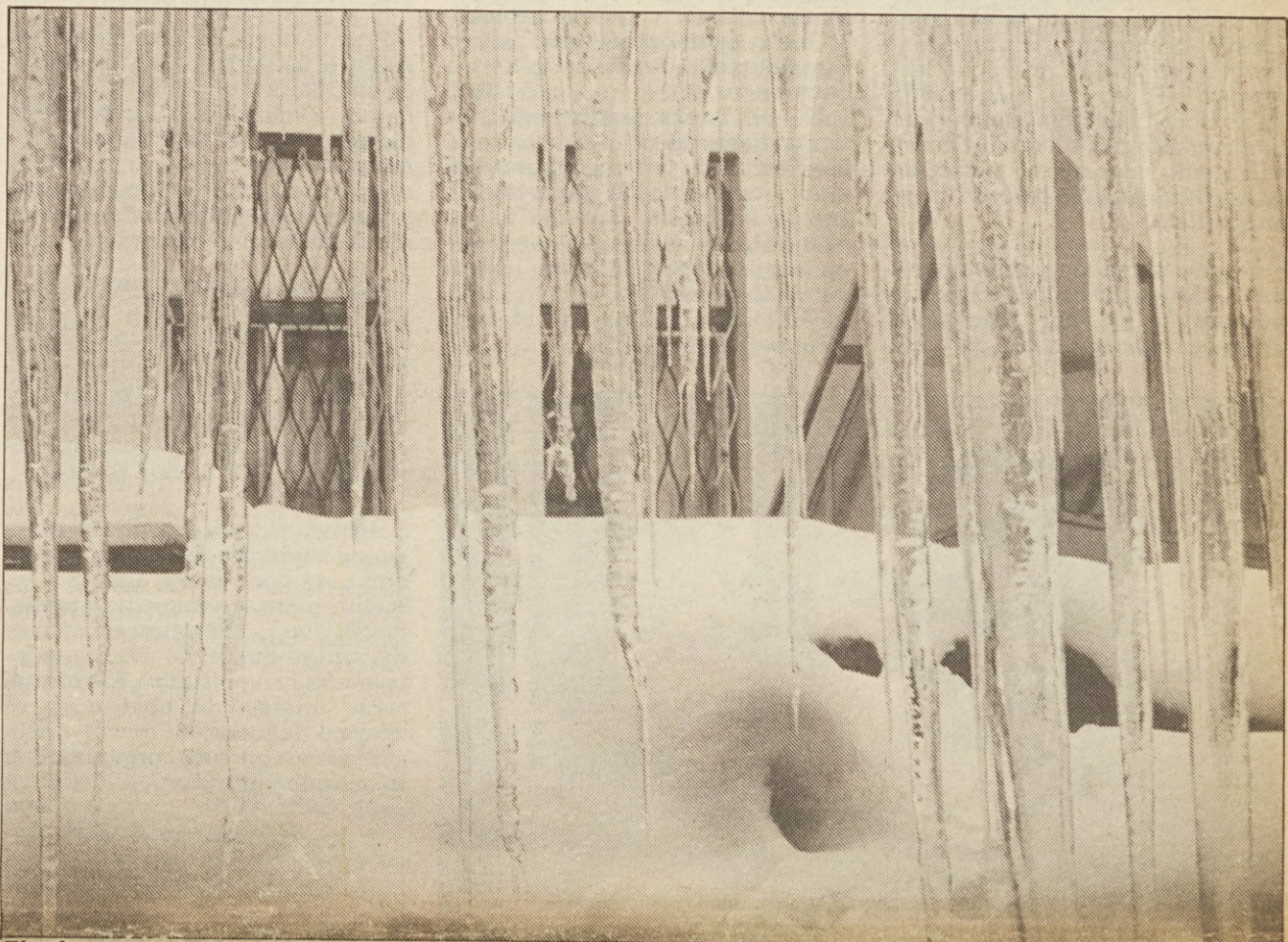
GLASILO DELAVCEV IN ZDRUŽENIH KMETOV

LETO XVI

Ljubljana, december 1979

št.: 12

Mercator

Zimska zavesa

Foto: Kancijan Hvastija

Obeti letošnjega devetmesečja

Alenka Srđič – Delovna skupnost SOZD

Inflacija sproti uničuje rezultate

Ko opazujemo rezultate ob periodičnih obračunih in zaključnem računu globalno, vselej zapazimo, da je rast kategorij v primerjavi s slovenskimi nekoliko počasnejša, pa vendar dokaj ugodna, in obratno – kadar kazalci na narodno gospodarskem nivoju niso zadovoljivi, so naši nekotikanj boljši. To dejstvo gre pripisati predmetu našega poslovanja, to je v glavnem prometu z živili, naj bo v trgovini ali industriji, ki je vključena v SOZD.

Ob letošnjem devetmesečju je spet opazna tendenca, da so naši rezultati po dinamiki nekoliko pod povprečnimi slovenskimi, in sicer je rast celotnega prihodka za slovensko gospodarstvo 28-odstotna, v SOZD pa 22-odstotna.

Nasprotno pa je dinamika dohodka močnejša; v SOZD se je povečal za 33%, v Sloveniji pa za 30%.

Tako stanje kaže, da je slovensko gospodarstvo še vedno v poletu, čeprav ga obvladuje močna inflacija, in ta vpliva, da se rezultati slabšajo.

Porabljena sredstva so se v sozdu povečala za 21 odstotkov. Med temi izstopa rast proizvodnih storitev, reklame, propagandnih stroškov in reprezentance, neproizvodnih storitev, dnevnih in drugih nadomestil potnih stroškov, amortizacija pa se je povečala za 24 odstotkov. Vzroka za rast teh stroškov sta lahko dva, in sicer revalorizacija osebnih prejemkov, ki bremenijo materialne stroške, ter povečan obseg storitev z dvigom cen. Predvsem cene storitev so se v letošnjem letu močno dvignile.

Iz dohodka smo namenili za prispevke in davke 24,5 odstotka od vsega doseženega; v lanskem letu je bil ta delež 24,7-odstoten. Kljub temu, da je delež nižji, pa se je obseg prispevkov v absolutnem

zvečal za 32 odstotkov. Delež osebnih dohodkov v dohodku se je zmanjšal (od 55,1% na 52,4%). Če upoštevamo še skupno porabo v okviru čistega dohodka, je tudi ta manjši, delež akumulacije v čistem dohodku pa se je povečal od 13,0% na 15,4%, tako da smo imeli v sozdu Mercator na razpolago naslednja reprodukcijska sredstva:

Nadaljevanje na 2. strani

Še lahko postanete člani

V petek, 14. decembra, se je sestal upravni odbor stanovaljske zadrage Mercator – KTL in sprejel nekaj sklepov glede poslovanja in evidentiranja novih članov.

Določili so način poslovanja, sklenili, da zadruga v najkrajšem času odpre žiro račun, na katerega bodo člani zadrage lahko vplačali ustanovni delež 2000 din in s tem pridobili pravice, ki jim grede kot članom zadrage.

Sklenjeno je bilo tudi, da zadruga zaenkrat novih članov ne bo vpisovala, evidentirajo pa se lahko vsi, ki bi to radi postali. Vpis v evidenco pomeni, da bodo člani postali takrat, ko bo na voljo dovolj parcel za gradnjo hiš.

Individualni lastniki, ki že imajo parcele, lahko postanejo člani zadrage takoj po plačilu ustanovnega deleža.

Ko bo žiro račun odprt, bodo člani zadrage o tem obveščeni pisмено ali preko časopisa.

J. R.

Vsem delavcem in kmetom – sodelavcem v Mercatorju – želijo sreče in uspeha v letu 1980 organi samoupravljanja in družbenopolitičnih organizacij ter uredništvo glasila Mercator

Predsednik KO sindikata SOZD pred novim letom

Slabosti naj ostanejo v starem, za izboljšane bomo poskrbeli v prihodnjem

Po sprejemu ustave in zakona o združenem delu smo v naši družbi začeli s široko aktivnostjo za spreminjanje družbenoekonomskih odnosov. Delavci v združenem delu in ostali družbeni dejavniki so veliko pripomogli k temu, da smo v zadnjih nekaj letih izoblikovali večino sistemskih predlog za uveljavljanje sistema socialističnega samoupravljanja, kakor je prispevalo k temu, da delavci vse bolj postajajo gospodarji svojega dela in upravljanja z družbenimi sredstvi.

Uveljavljanje socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je revolucionarna aktivnost, v kateri z zavestno dejavnostjo delavcev in vseh organiziranih družbenih sil presegamo ostanke preživelih družbeno lastniških odnosov ter z uveljavljanjem socialističnega samoupravljanja in delegatskih odnosov, uresničujemo neposredno oblast delavcev nad pogoji, sredstvi in rezultati dela.

Če smo svojo aktivnost v preteklem času usmerjali predvsem v normativno urejanje naše samoupravne organiziranosti, pa je bilo

nih pomanjkljivosti ter iskanje rešitev in poti za dosledno uresničevanje sprejetih ustavnih ciljev so pogoji za hitrejšo uveljavljanje položaja delavca v sistemu socialističnega samoupravljanja, kot ga opredeljuje ustava in zakon o združenem delu.

Ko ob izteku poslovnega leta ugotavljamo in ocenjujemo dosežene rezultate ter analiziramo, kaj smo v tem obdobju napravili dobro in kaj slabo, oziroma kaj bi bilo treba še napraviti za večji gospodarski uspeh, moramo opozoriti na tiste probleme in vprašanja, ki jih moramo v bodoče še hitreje in uspešneje reševati.

aktivnost. Te ugotovitve nas vse, posebej pa še sindikat, zavezujejo, da povečamo našo družbenopolitično aktivnost v teh okoljih.

Prav gotovo bo ena izmed temeljnih usmeritev dela organizacij sindikata v obdobju, ki je pred nami, uveljavljanje družbenega planiranja, ocena izpolnjevanja temeljnih ciljev razvoja v tem srednjeročnem obdobju in aktivnost pri pripravljanju planov za naslednje srednjeročno obdobje.

Da bi delavcem zagotovili pravičo odločanja o razvoju svoje temeljne organizacije združenega dela in hkrati tudi o družbeni reprodukciji kot celoti, moramo v sindikatu posebno pozornost posvetiti postopku in vsebini sprejemanja temeljev planov tozdov.

Aktivnost vseh organizacij in organov sindikata mora prispevati k temu, da bodo lahko delavci v temeljnih planov konkretno opredeljevali svoje, z drugimi delavci in delovnimi ljudmi že usklajene interese za razvoj tozdov, kakor tudi svoje interese in obveznosti za skupno dogovorjeni razvoj v drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih.

Z družbenopolitično aktivnostjo moramo prispevati k temu, da bodo lahko delavci odločali o celotnem spletu odnosov pri pridobivanju, ustvarjanju in razporejanju dohodka. Ker so ta vprašanja gospodarjenja oziroma pridobivanja in razporejanja dohodka hkrati bistvenega pomena tudi za delavcev materialni in samoupravni položaj, bodo morali tozdi in organi sindikata vztrajati na tem, da bodo elementi, s katerimi naj bi se načrtovana rast dohodka dosegla in merila, in po katerih naj bi se sredstva dohodka tudi ustrezno razporejala, v planskih dokumentih, kar naj konkretnije opredeljuje.

Pri načrtovanju posameznih investicij se še vedno vse preveč poudarja predvsem razvoj poslovnih zmogljivosti, vse premalo pa se hkrati upoštevajo potrebe po kadrih, po njihovem izobraževanju, urejanju stanovanjskih razmer, družbene prehrane, otroškega varstva in drugih oblik družbenega standarda, ki so bistvenega pomena za urejeno življenje delavcev. V trgovini se zadnje čase vse bolj zaostre problem fluktuacije delavcev, kar še posebej velja za trgovino na drobno. Neustrezni osebni dohodki na tem področju, še posebno pa neustrezni delovni pogoji so krivi, da se delavci odločajo za druga, predvsem administrativna dela izven gospodarstva.

Posledica takšnega stanja je, da kadre v neposredni proizvodnji in v trgovini na drobno vse bolj nadomeščajo z manj kvalificiranimi delavci, s čimer kakovost potrebe upada, pomanjkanje kadra pa obenem ustvarja problem delovnika trgovin.

Prav gotovo bo leto, ki je pred nami, zahtevalo mnogo več discipline v gospodarjenju, kar pa bo mogoče razreševati z dosledno stabilizacijo, večjo produktivnostjo in štednjo.

Da bi se v prihodnjem letu našli v složni fronti za omenjene cilje, vam v imenu koordinacijskega odbora sindikata sozda voščim srečno leto 1980.

Predsednik KOS SOZD:
Franc Škof

Skrb za obveščanje naložena tozdom

Center za obveščanje

Časopis bo ostal neokrnljen

Izdajateljski svet glasila Mercator, ki je zasedal četrtič v svojem mandatu v petek, 7. decembra, je podprl v planu sozda začrtane naloge centra za obveščanje v

Ferdo Lovce iz M-Izbira Panonija – predsednik izdajateljskega sveta na seji 7. decembra 1979

Foto: Jože Rozman

smislu pomoči temeljnim in delovnim organizacijam pri organizaciji informacijske dejavnosti in uvajanju podružbljanja obveščanja.

Težišče dnevnega reda je bilo sicer na ocenitvi uresničevanja vsebinske zasnove in uredniške politike časopisa Mercator. Poudarjena je bila vloga glasila delavcev in kmetov sozda kot učinkovitega združevalnega in povezovalnega informacijskega sredstva, medtem ko naj temeljne organizacije skrbijo za obveščanje delavcev o podatkih, ki so pomembni za samoupravno odločanje.

V tem smislu naj center za obveščanje sozda nudi sorodnim strokovnim službam v tozdih pomoč pri uvajanju sistema obojesmerne pretoka informacij po kar največ ustreznih kanalih.

Izdajateljski svet je na podlagi poročil uredniškega odbora glasila in statističnih podatkov, ki jih je oskrbel center za obveščanje, ugo-

leta. Na posvetu bo strokovna služba pokazala različne možnosti in načine ter norme oziroma standarde posredovanja informacij v obeh smereh – v center in iz centra. Sprejet je bil predlog, da se organizator srečanj poslužuje oblike bazenskih srečanj z organi in službami, ki so odgovorni za obveščanje, po posameznih regijah. Izdajateljski svet je sprejel program izdaj centra za obveščanje, ki se po obsegu ne bo spremenil z ozirom na plan iz leta 1979, stroški zanje pa bodo narasli samo v postavkah, pri katerih smo odvisni od uslug izvajalcev, predvsem tiska, in to za 14,64 odstotka v primerjavi s planom za leto 1979.

Z mesecem novembrom je potekel tudi mandat dosedanjemu uredniškemu odboru, ki je redno delal in tvorno sodeloval z odgovornim urednikom pri uresničevanju temeljne vsebinske zasnove in uredniške politike lista. Novoizvoljeni odbor ima 7 članov, po svoji funkciji je njegov član odgovorni urednik. Trije od novoimenovanih so iz prejšnjega sestava, ostali pa bodisi novi bodisi med letom že kooptirani zaradi kadrovskih sprememb. Zaradi načina dela odbora je bilo zaželeno, da so njegovi člani iz ljubljanskih delovnih organizacij.

Izdajateljski svet je predlagal še nekaj sprememb oziroma dopolnil k temeljnemu aktu glasila, kar narakuje praksa. Spremembe so sestavni del predloga sklepov delavskega sveta SOZD na zasedanju 26. 12. 1979.

Splošna družbena prizadevanja bodo v prihodnjem letu narekovala izdajateljskemu svetu, da deluje v smeri podružbljanja obveščanja v sozdu in da naposled sam prerašče v svet za obveščanje, ki se bo ukvarjal s politiko celotnega sistema in organizacije sistema in organizacije obveščanja, ne le zgolj z glasilom.

Foto: M. Marinček.

v zadnjem času naše delo usmerjeno v vsebinsko spreminjanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Uveljavljanje te vsebinske preobrazbe je eden temeljnih pogojev za utrjevanje oblasti, vloge in odgovornosti delavcev v združenem delu. Zato je bila v minulem obdobju prav temu področju s strani vseh družbenih dejavnikov, posebno pa še sindikata, posvečena posebna pozornost. Sprotno ocenjevanje tega, kako se uveljavlja položaj človeka in delavca v novih družbenoekonomskih odnosih, sprotno ukrepanje za odpravo vseh ugotovlje-

Vse analize in ocene kažejo, da smo objektivnim težavam navkljub dosegli pomembne uspehe in napredek pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov tam, kjer so zavestne družbene sile – družbenopolitične organizacije, samoupravni organi in poslovodni delavci – pokazale dovolj pripravljenosti, odgovornosti in aktivnosti za uveljavitev novih rešitev.

Zato vse kritične ugotovitve veljajo predvsem in posebej za tista samoupravna okolja, kjer ni bila zadovoljiva dosedanja družbena

Obeti letošnjega devetmesečja

Alenka Srdič – Delovna skupnost SOZD

Inflacija sproti uničuje rezultate

Nadaljevanje s 1. strani

	v 000 din		
	I-IX. 78	I-IX. 79	Ind.
– Amortizacija po predpisanih minimalnih stopnjah	82.264	102.265	124
– amortizacija nad predp. stopnjami	5.908	11.041	187
– poslovni sklad – del za lastne namene	67.167	114.024	170
Skupaj reprodukcijska sredstva	155.339	227.330	146

Reprodukcijska sredstva so narasla bolj kot dohodek in osebni dohodki in je to vsekakor vzpodbudno dejstvo, vendar nam tekoča inflacija sproti uničuje dosežene rezultate, ker so sredstva iz dneva v dan bolj razvrednotena.

Ker pričakujemo, da bo zadnje trimesečje najmočnejše, predvidevamo tudi, da bo zaključek leta obetaven, kljub vsem negativnim pojavom.

Tudi za naslednje leto upamo, da bo poslovno uspešno, čeprav nekateri strokovnjaki predvsem

za prvo polovico leta napovedujejo slabše rezultate, v drugi polovici pa boljše. V zadnjih treh letih smo toliko investirali, da morajo poslovni rezultati kot proizvodnja, blagovni promet in iz tega izviraajoč celotni prihodek, biti ugodni. Drugo pa so seveda delitveni rezultati. Ker smo investiranje financirali pretežno s tujimi sredstvi, bomo morali plačevati obresti in vračati dolgove iz poslovnega sklada, marsikje tudi v škodo osebne in skupne porabe. To pa ne velja samo za nas, ampak za celotno gospodarstvo.

Novoletni intervju predsednika sveta ZSJ Mike Špiljka za sredstva informiranja tozdov in krajevnih skupnosti

Omejitev potrošnje v okviru ustvarjenega dohodka

Katere so konkretne naloge in vloga zveze sindikatov, odnosno sindikalnih organizacij v izvajanju zaključkov CK ZKJ o uresničevanju ekonomske stabilizacije v naslednjem letu?

Odgovor: V prvi vrsti se moramo orientirati na posle, ki prvenstveno spadajo v okvir aktivnosti sindikalne organizacije. Začenjamo z ugotovitvijo, da sta dva osnovna vzroka privedla do neugodnih kriterijev gibanja v gospodarstvu. Kot prvo je to prekomerna potrošnja v vseh sektorjih, posebno na investicijskem. Kadar to rečemo, potem mislimo na to, da smo včasih vstopali v preširoko fronto nepokritih investicij in dvojnih kapacitet. Zaradi tega je kasnila izgradnja številnih gospodarskih objektov, stanovanj in drugih objektov. Podaljševanje rokov gradenj je spet povzročilo, da so ti objekti znatno dražji, kot je bilo predvideno, neracionalni, kar ravno tako predstavlja dodatno obremenitev gospodarstva.

Drugič: številni problemi so izzvali tudi zaradi slabe organizacije dela, s premalo odgovornim odnosom do dela številnih organizacij. Razvila se je precej široka praksa, da se s čim manjšimi napori in delom ustvari čim večji dohodek. Podatki o neopravičenih izostankih z dela so najpogostejše priča neodgovornega in, jaz bi rekel, nesamoupravnega odnosa do delovnih obveznosti. Lansko leto je bilo zaradi izostankov z dela izgubljenih 84,5 milijonov delovnih dni, kar je za 7,8 milijonov več kot v letu 1977. Povprečno je torej izostalo z dela vsak dan 269 tisoč delavcev. Sodeč po prvi polovici leta, ko je na tej osnovi izgubljeno blizu 50 milijonov delovnih dni, se je stanje še poslabšalo.

lizacije, odnosno zaustavljanje skokov cen in inflacije na eni, in krepitev gospodarstva in vzpodbude izvozu na drugi strani.

Zveza sindikatov se mora kot doslej zanimati za stalno poboljšanje življenjskih in delovnih pogojev delovnih ljudi, za dviganje njihovega standarda, hitrejšo izgradnjo stanovanj, zdravstvenih in rekreacijskih objektov in otroških ustanov in mora nenehno skrbeti za otroke in družine delavcev. Kot vidite so vse to naloge, katere spadajo v neposredno pristojnost sindikalnih organizacij in od uresničevanja teh je odvisna tudi ostvareitev ekonomske stabilizacije v našem gospodarstvu.

Prosil bi Vas, tovariš predsednik, da komentirate nedavno pomanjkanje nekaterih prehrabnih izdelkov kot tudi njihovo podražitev.

Odgovor: Občasno zmanjkovanje blaga nas resno opozarja, da se ne samo kot zveza sindikatov, temveč tudi kot družba v celoti precej resneje ustavimo pred tem konkretnim življenjskim vprašanjem naših delovnih ljudi in meščanov. Številni primanjkljaji niso nastali samo zaradi tega, ker ni bilo mleka, soli, sladkorja, detergentov in podobnega. Ti artikli so bili pogosto v skladiščih, zatajili pa so drugi faktorji. Do izraza so prišle slabosti v organizaciji trgovske mreže, pa tudi druge slabosti, včasih pa je primanjkljaj izzvalen zato, da bi »dosegli« podražitev blaga.

Važno je poudariti to, da veliki problemi na področju preskrbe ležijo v dejstvu, da še ni opuščen stari sistem povezanosti med proizvodnjo in trgovino na eni, niti ni, kakor to želimo, vzpostavljeno nji-

Odgovor: Mislim, da je v teh pismih dosti demagogije. Če bi te delavce vprašali, ali so glasovali za povečanje cen blaga, ki ga sami proizvajajo, sem prepričan, da bi od 99% dobili pritrdilni odgovor. Kot proizvajalci iščemo vse večje cene za svoje proizvode, kot potrošniki pa se upiramo visokim cenam vsega blaga, izvzemši blago seveda, ki ga sami proizvajamo. V taki politiki je dosti kratkovidnosti in neodgovornosti. Najpogostejše pa se dogaja, da izostanke z dela, slabo organizacijo dela, nizko produktivnost, neizkoriščene zmogljivosti in niz drugih slabosti »pokrivamo« in »nadomeščamo« s povečanjem cen. Spet se torej vračamo na osnovo, iz katere izhajajo največje slabosti v produktivnosti, organizaciji dela, odnosov do delovnih obveznosti in do si-

stema socialističnega samoupravljanja.

Sindikalne organizacije so dolžne, da prav v tem duhu, kritično in brez olepšavanja, organizirajo zbere in sestanke delavcev. Na teh sestankih je potrebno ljudi opozoriti na kratkovidnost politike, da se slabosti v poslovanju »pokrivajo« z dviganjem cen; treba jim je prikazati, kaj je interes delavskega razreda in naše družbe kot celote, pospeševati in stalno spodbujati politiko gospodarnega poslovanja. Prepričan sem, da tako angažiranje zveze sindikatov mora dati zaželjene in koristne rezultate. Sicer pa, v mnogih organizacijah, kjer so tako postopali, so rezultati že vidni in vzpodbudni.

Prevedla Jasmina Božič

Iz dela OO ZSMS

Stevo Došenovič – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Mladi brez počitka

OO ZSMS tozda Hladilnica ne šteje veliko članov, kljub temu pa so mladi lahko zadovoljni z delom v tem letu. Na svojem zadnjem sestanku so obravnavali več pomembnih vprašanj, ki jih čakajo v naslednjem obdobju. Začrtani program za drugo leto so pripravili tudi realizirati in to ni le trditve, ki jo preprosto vržemo na papir, ko pišemo ali obravnavamo delo družbenopolitičnih organizacij.

Na sestanku so ugotovili, da se zakon o združenem delu in kon-

Milijana Bošković, predsednica OO ZSMS v tozdu Hladilnica

gresni dokumenti vse prepočasi uveljavljajo v praksi, da se nagrajevanje po delu le počasi uresničuje in da je prisotna miselnost, da je najbolje deliti po starem, torej vsem enako. O nalogah mladih v bodoče je spregovoril predsednik občinske konference ZSMS Ljubljana Center, Pavle Pencel.

Zdaj je mladinska organizacija naše TOZD povezana z OO ZSMS v krajevni skupnosti, pričelo pa se je tudi sodelovanje s kasarno »Maršal Tito«.

V razpravi so še posebej poudarili pomen prostovoljnega mladinskega dela. Ne smemo namreč pozabiti, da se je iz tega, številčno majhnega mladinskega aktivnosti, v zadnjih dveh letih udeležilo mladinskih akcij kar šest mladih.

Razpravljali so tudi o pomenu kolektivnega vodenja in o potrebi dopolnilnega izobraževanja.

Na sestanku so se dogovorili, da se bodo v prihodnje sestajali vsaj mesečno, če bo potrebno pa tudi večkrat.

Za predsednico OO ZSMS TOZD Hladilnica so izvolili Milijano Bošković, za sekretarja pa Milana Klavanoviča, oba za enoletni mandat.

Ponesrečeni izgovor

Pogovor med poslovnima sodelavcema:

»Povejte no, ali ni moj nečak v službi pri vaši delovni organizaciji?«

»Drži. In ravno včeraj je zaprosil za dan dopusta, češ da gre danes na vaš pogreb.«

Napačno bi bilo misliti, da so vse to neupravičeni izostanki, vendar kljub temu večji del spada le v to kategorijo. Iz podatkov iz prejšnjega leta je razvidno, da je vsak zaposleni Jugoslovan v povprečju lani bolehal 15 dni. To je resnično mnogo in niti od daleč ne predstavlja realne slike zdravstvenega stanja naših delavcev. Najpogostejše je beseda o lažnih boleznih, kar se ljudem očitno izplača, saj ni redek primer, da v tem času opravljajo zasebne posle in podobno.

Številni so tudi odhodi delavcev z dela, zlasti zaposlenih v skupnih službah in družbenih dejavnostih. Zato je v kavarnah in na mestnih ulicah ob vsakem času gneča.

Borba proti neredu in nedelavcem je, to bi želel posebno poudariti, ena od najvažnejših nalog zveze sindikatov. Nedelo se mora predvsem izraziti pri delitvi osebnih dohodkov posameznikom.

Sistem nagrajevanja je potrebno dograditi tako, da v njem ne bo nikakršne začetne osnove, katera ne glede na rezultate dela varuje zadovoljivi dohodek. Zagotovljeni osebni dohodek mu družba mora izplačati, kolektiv pa je tisti, ki bo odločil, koliko časa bo slab delavec prejemal ta zagotovljeni osebni dohodek. Sistem delitve mora biti dograjen tako, da se nedelo nikomur ne bo izplačalo, najboljši in najvestnejši delavci pa bodo stimulirani in nagrajeni dosti bolje kot doslej.

Sindikalne organizacije se morajo energično boriti za usklajevanje investicijske in skupne porabe – torej tako splošne kakor skupne in osebne – v mejah ustvarjenega realnega dohodka, ker je to eden od predpogojev ekonomske stabi-

hovo dohodkovno povezovanje na drugi strani. Preveč dolgo smo čakali, da bi bila javnosti posredovana prava, popolna in bolj kritična informacija o pravem in konkretnem stanju posameznega blaga, ki ga primanjkuje. In kaj se je zgodilo? Ta molk je ustvaril prostor za svobodna ugibanja tako javnosti kot posameznikov. Na primer: v situaciji, ko je bilo 90 odstotkov potreb v Beogradu zadovoljenih z oskrbo mleka, manjkalo pa je samo 10 odstotkov tega blaga, je tisk ustvaril vtis, da mleka v Beogradu ni, kar je izzvalo paniko.

Tako so številni meščani kupovali večje količine blaga, kot jim je bilo potrebno. Zaradi tega so nekatera mesta ostala po nekaj dni brez sladkorja, čeprav ga imamo polna skladišča. Pomanjkanju je vsekakor botrovala tudi odločitev o zamrznitvi cen, sprejeta to jesen, tako da so se nekatere veje proizvodnje znašle v zelo težki situaciji. Če pa je moteno delovanje samo enega »vijaka«, se to nujno izrazi na celem gospodarskem »mehanizmu«.

Iz vsega, kar se je zgodilo, lahko izvlečemo ustrezen pouk in sklepe, kar je, vsaj upam, že storjeno.

V tisku so v zvezi s tem objavljena »odprta pisma« delavcev iz industrije svojim tovarišem in kolegom v kmetijskih kombinatih, oskrbovalnim in trgovskim organizacijam, v katerih delavci sprašujejo delavce, če so oni sklenili, da zadržijo kavo v skladiščih, dokler ne dobijo odobritve za povišanje cen, odnosno ali so delavci povišali cene mleku in nekaterim drugim prehrabnim proizvodom? Prosim Vas, da kot predsednik zveze sindikatov komentirate ta odprta pisma.

Prva konferenca Zveze sindikatov Slovenije

Suzana Modrijan – koordinacijski odbor sindikata

Učinkovitost zavisi od delavnosti osnovnih organizacij

Prva konferenca Zveze sindikatov Slovenije je bila letni obračun, kako uresničujemo program dela, ki smo ga sprejeli na podlagi sklepov mariborskega kongresa ZSS. Posebno pozornost je konferenca namenila vlogi sindikata pri samoupravnem planiranju, bistvu demokratizacije odnosov in kolektivnega dela v ZSS in vprašanjem, katerim bo ZSS posvetila največ skrbi v prihodnjem letu.

Družbeni standard enakovredna sestavina planov

Naše glavno vodilo v naslednjem srednjeročnem obdobju mora biti, da zagotovimo doslednejše uveljavljanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Delavci bi morali pri pripravljanju načrtov nameniti posebno pozornost planiranju dohodka ter pogojem njegovega pridobivanja, ustvarjanja in razporejanja za vse namene porabe. To je seveda odvisno tudi od usmerjanja razpoložljive akumulacije, politike zaposlovanja delavcev, razvoja družbenih dejavnosti v skladu z dohodkovnimi zmogljivostmi gospodarstva, kar je pogoj za povečanje družbene produktivnosti dela ter kvalitetnejši družbeni in ekonomski razvoj. Hkrati mora družbeni standard delavcev postati enakovredna sestavina planov samoupravnih organizacij.

Z našo nadaljnjo aktivnostjo moramo zagotoviti, da čimprej nadomestimo tisto, kar smo doslej zamudili. Pri tem je pomembno, da v vseh samoupravnih organizacijah pripravimo in sprejmemo planske dokumente. Toda še pomembnejše je, da povsod takoj začnemo s široko in temeljito razpravo o tem, kakšne so realne možnosti in cilji bodočega razvoja. To pa pomeni, da si sindikati na vseh ravneh svoje organiziranosti

zastavljamo kot prednostno nalogo, preprečiti formalno sprejemanje planov.

Temeljne oblike sindikalnega delovanja

Titova pobuda, izrečena na 8. kongresu jugoslovanskih sindikatov, je spodbudila nova razmišljanja, predloge in akcije pri razvoju kolektivnega dela, odgovornosti in nadaljnje demokratizacije družbenopolitičnih odnosov. Po njegovih besedah so najvažnejši poudarki sindikalne akcije na naslednjih vprašanjih:

- učinkovitost sindikatov pri uresničevanju temeljnih družbenih interesov delavcev, predvsem pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov;
- uspešno delovanje sindikatov v SZDL kot frontni organizaciji socialističnih sil za neposredno povezovanje interesov delavcev;

- učinkovitost sindikatov pri uveljavljanju delegatskega sistema;

- uspešno delovanje osnovne organizacije ZS in sindikalne skupine kot temeljne in najpomembnejše oblike sindikalnega delovanja;

- demokratizacija odnosov in krepitev kolektivnega vodstva v vseh organizacijah in organih zveze sindikatov.

Zveza sindikatov bo uspešna le tam, kjer bo osnovna organizacija kot celota delovala tako, da bo pritegnila dejavnost slehernega člana. Od delovanja osnovnih organizacij je odvisna prava učinkovitost organizacije v celoti.

Konferenca je želela oborožiti sindikalne organizacije za konkretno akcijo ter se dogovoriti za njihov pristop pri uveljavljanju samoupravnega družbenega planiranja, kar je v resnici temeljni interes delavskega razreda.

V Čopovi – Mercatorjevi ulici ima M-Konditor svojo slašičarsko delavnico, od koder gre v teh dneh na tone in tone sladkarij. Foto: Mile Bitenc

Z volilne konference OO ZK

Ela Kovač – M-Rudar

Načrti Idrijčanov

Na volilni konferenci, ki je bila 25. oktobra, smo s poročilom ocenili dosedanje delo OO ZK. Kritično smo spregovorili o slabostih in pomanjkljivostih, ki jih moramo v našem nadaljnjem delu odpraviti.

Izvolili smo novo vodstvo osnovne organizacije ZK. Za novega sekretarja smo izbrali Miro Podobnik, planerja-statistika v DSSS, za namestnika sekretarja Igorja Grudna, trgovskega pomočnika v TOZD Preskrba, izvolili pa smo tudi sekretariat osnovne organizacije, ki ga sestavljajo: Mira Podobnik, Igor Gruden, Ela Kovač, Anica Kapširc in Ivan Poljanec.

Ena glavnih nalog v akcijskem programu je ustanoviti osnovne organizacije v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela v Mercator-Rudarju.

Za dan republike smo zabeležili v Mercatorju še en uspeh: priča smo bili prvi manifestaciji vnovič oživljene mladinske organizacije v Delovni skupnosti SOZD. Obeta se živahno sodelovanje in medsebojna pomoč med vsemi tremi političnimi organizacijami v tej delovni skupnosti, o čemer priča tudi posnetek. Foto: Jaro Novak.

Poročilo z volilne konference OO ZK tozda Grosist

Nada Rihtar – M-Velepreskrba, TOZD Grosist

Krepitev in negovanje vloge ZK

Komunisti tozda Grosist so imeli 21. novembra 1979 volilno konferenco osnovne organizacije zveze komunistov. Na njej so poročali o delu osnovne organizacije v obdobju 1977–1979, ocenili svojo aktivnost na družbenopolitičnem in samoupravnem področju, razpravljali o perečih vprašanjih ter izvolili sekretarja in sekretariat ZK. Konferenci je prisostvoval tudi namestnik sekretarja občinskega komiteja ZKS Ljubljana Vič-Rudnik, tovariš Vasja Butina.

Osnovna organizacija v tozdu Grosist šteje 38 članov, kar je nekaj več kot 8% vseh zaposlenih. Želja osnovne organizacije, kakor tudi drugih družbenopolitičnih organizacij, je bila pritegnitev v vrste komunistov še več delavcev. Predlagali so več kandidatov, vendar sta bila sprejeta le dva.

Razlogi za to so: odklonitev članstva nekaterih delavcev zaradi plačevanja visoke članarine, odklonitev zaradi občutka lastne nesposobnosti za delo v osnovni organizaciji, za nekaj predlaganih pa so sekretariat in drugi člani menili, da je umestno sprejem odložit za določen čas. Izključitev in izstop iz članstva ni bilo.

V mandatnem obdobju 1977/79 so se komunisti sestali na 14. sejah. Dnevni redi so prinašali obravnavo aktualnih vprašanj organiziranosti in delovanja komunistov v družbenopolitičnih organizacijah in samoupravnih organih, obravnavo akcijskega programa pokongresnega delovanja, spremljanje gospodarskega gibanja oziroma razvojne politike ter gospodarske stabilizacije – še posebno v tozdu – ter obravnavo periodičnih obračunov in zaključnega računa.

Komunisti so na svojih sestankih tudi razpravljali o sprejemanju samoupravnih splošnih aktov in samoupravnih sporazumih samoupravnih interesnih skupnosti o vlogi, odgovornosti in nalogah Zveze komunistov do SLO in DS ter o uresničevanju zakona o združenem delu. Obveščeni so bili o pomembnejših zunanje-političnih dogodkih in o delu naših delegacij v tujini.

Sekretariat se je sestajal kadar je to bilo potrebno. Spremljal je izvajanje programa dela, dogajanja v tozdu, skrbel za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in evidentiral nove člane.

Komunisti tozda Grosist so se zavedali, da morajo kaj storiti tudi na področju idejnopolitičnega in marksističnega izobraževanja. V ta namen so nekateri člani obiskali seminar za kandidate za sprejem v ZK ter seminar za novospregjete člane, ki ju je organiziral Občinski komitej ZKS. Trije člani so hodili v dopisno šolo marksizma, eden je opravil trimesečni seminar teorije in prakse marksizma in sedaj že obiskuje enoletno politično šolo. Premalo storjenega na področju svobodne menjave dela.

Zelo pazorno so na konferenci poslušali referat Slavka Zaletelja, sekretarja osnovne organizacije, ki je kritično ocenil aktivnost komunistov v tozdu in opozoril na slabosti, ki bi jih veljalo reševati, za kar pa smo odgovorni vsi delavci tozda, še posebno pa komunisti,

ki morajo biti prvi – biti morajo vzor in spodbujevalec akcije. Prav tako kot je sam dejal, v oceni ni mogel zajeti vseh nalog, ki jih ima zveza komunistov. Osnovna organizacija mora v bodoče delati tako, da se bo čimbolj približala interesom delavcev in da bodo ti preko ZK izražali in demokratično usklajevali svoje in skupne interese. Komunisti morajo biti vselej sposobni zaznati konkretne interese delavcev, jih ovrednotiti s stališči notnih razrednih interesov, s svojimi stališči pa zagotavljati in utrjevati dejansko enotnost v ZK ter enotnost celotnega delavskega razreda.

Uvodoma je tovariš Zaletelj dejal:

»Osnovna organizacija ZK se je v svojem mandatnem obdobju pri svojem delu opirala predvsem na sklepe resolucije 8. kongresa ZKS in 11. kongresa ZKJ, ki so bili podlaga našega delovnega programa.

Prizadevali smo si, da so bili vsi sprejeti samoupravni akti razumljivi in vsebinsko popolni, da so izražali najbolj neposredne odnose, potrebe in interese delavcev, kakor tudi potrebe celotne družbe.

Ko je Slavko Zaletelj ocenjeval odnose med sozdom in drugimi tozdi, ni mogel mimo pomankljivosti in slabosti, ki se pojavljajo v naših medsebojnih odnosih in obveznostih do skupnih nalog. Še vedno lahko ugotavljamo, da je delo in odgovornost nekaterih služb v sozdu neodgovorno, kar nam povzroča veliko težav pri rednem in solidnem oskrbovanju tržišča ter pri ustvarjanju skupnega dohodka. V mislih je imel računski center. Svoje ocene je razpredal dalje:

Popravek

Na četrti strani glasila M za november 1979 je pod naslovom USPELA MODNA REVLIJA prišlo do neljube napake pri stavljenju. Napaka je v prvem stavku tretjega odstavka, kjer so v tretji vrstici med besedami – dobavitelji TOZD – izpuščene besede: »prav tako izdelki M-IP«.

Pravilno besedilo tega stavka je naslednje:

»Vsi modeli, ki so bili prikazani na modni reviji, so bili izdelki naših dobaviteljev, prav tako izdelki MIP, TOZD Zaščita iz Kidričevega«.

Opravičujemo se sodelavki Antoličevi, naši tujski organizaciji in bralcem.

Uredništvo

»Ko ocenjujemo področje svobodne menjave dela med delavci tozda in delovno skupnostjo sozda ugotavljamo, da na tem področju nismo dovolj naredili in da gre tu za preveč formalno reorganizacijo, pri čemer se še vedno vse preveč odraža proračunski sistem odnosov in organizacije dela. Skupnih služb še vedno nismo oblikovali tako, da bi bilo mogoče v celoti izmeriti njihov delež v skupnem ustvarjalnem dohodku tozda in da bi se njihovo delo bolj odražalo pri izvajanju planskih nalog v naši temeljni organizaciji«.

V svojem poročilu je spregovoril tudi o neurejenih dohodkovnih odnosih s proizvodnimi organizacijami. Nekateri, zlasti tiste, ki imajo monopolen in konjunkturalen položaj, so nezainteresirane za nove odnose, ker s starim, kupoprodajnim konceptom ustvarjajo večji dohodek. Naloga komunistov je, da se zavzemajo za odpravo takšnega stanja, kakor tudi, da odločno nastopimo proti temu, da nekateri tozdi ne izpolnjujejo dogovorjenih obveznosti združevanja sredstev za investicije, kar slabo vpliva na investicijsko sposobnost v nadaljnjem razvojnem procesu združenega dela.

Nagrajevanje po delu se počasi uveljavlja

Veliko je tovariš Zaletelj govoril o nagrajevanju po delu, ki se v praksi počasi uveljavlja.

»Ni zgolj primer, da imamo na tem področju še vedno določene težave,« je dejal, »in da takšna počasnost in neučinkovitost razburja nekatero delovne ljudi. Na področju delitve dohodka in sredstev za delitev osebnih dohodkov imamo dober samoupravni akt, ki pa je še vedno v fazi preizkušnje in ugotavljanja najboljših oblik in rešitev.«

Ko govorimo o delitvi dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke ter o nagrajevanju po delu, ne moremo mimo dejstva, da je leto tesno povezano z delovno disciplino, dobro organizacijo dela in produktivnostjo. S tem pa komunisti ne moremo biti zadovoljni.

Obseg in struktura celotnega prihodka napram ugotovljenemu dohodku in enakem obdobju lanskega leta je sicer večja za 11%, vendar pa na tako povečanje nismo vplivali sami, temveč je to posledica inflacije in porast cen. Naloga komunistov je vplivati na delavce, da bodo imeli boljši odnos do delavnih sredstev, da bodo izboljšali delovne navade, da bodo imeli boljšo organizacijo dela, da bo pri opravljanju del in nalog vladala večja disciplina: manj zamujanj na delovno mesto, manj pred-

časnega odhajanja z dela, manj bolniške«.

Ugotavljal je, da imamo sredstev za preganjanje disciplinskih prekrškov zelo malo ali celo nič in prepuščamo kaznovalnopolitiko in odločanje o tem največkrat samo disciplinski komisiji, na sestankih pa si drug drugemu napake najraje spregledamo.

Delegatski sistem še ni popolnoma zaživel

Boj za uresničevanje gospodarske stabilizacije ostaja še naprej pomembna naloga komunistov. Bolj varčno in bolj smotno moramo gospodariti in bolj izkoriščati kadrovske in druge zmogljivosti.

»Uresničevanje delegatskega sistema je tudi ena od važnih nalog komunistov. Ocenjujemo, da naš delegatski sistem še ni popolnoma zaživel,« je bil kritičen Slavko Zaletelj. »Delegati nas večkrat opozarjajo, da za njih niso zanimive seje, kjer gre samo za formalno izglasovanje že usklajenih rešitev. Želijo razpravljati o vsebinskih problemih. Delegati in delegacije so preveč prepuščeni sami sebi. Gradiva so preobširna in nezanimiva ali pa pomanjkljiva in prepozno posredovana. Delegati se premalo posvetujejo s svojo samoupravno bazo, zato so odločitve na sejah največkrat le volja posameznega delegata, ne pa volilcev, ki jih delegat zastopa.«

Opozoril je tudi da bo treba uveljaviti samoupravno delavsko kontrolo kot neločljivo sestavino odločanja delavcev v združenem delu.

Pasivna mladina

Zatem se je posebej dotaknil delovanja naše mladinske organizacije. »Še največ zanimanja so mladi pokazali za športno delovanje, na drugih področjih pa so ostali neopazni. Prav naloga komunistov je, da poskrbijo za sposobne kadre v vodstvu OO ZMS in da jim nudijo vsestransko pomoč, zlasti pri iskanju privlačnega programa njihovega dela. Še posebno skrb pa je treba posvetiti njihovemu idejnopolitičnemu izobraževanju in tovrstna izobraževanja tudi organizirati.«

Slabo je ocenil idejnopolitično razgledanost članov OO ZK tozda Grosist. Premalo se individualno usposabljaajo in posledica tega je njihova idejnopolitična razgleda-

Pred referendumom

Ela Kovač – M-Rudar, Idrija

Pravilnik v obravnavi

Na sejah delavskih svetov temeljnih organizacij združenega dela Univerzal, Preskrba, Javornik in DSSS Mercator-Rudar Idrija so delegati sprejeli sklep, da se razpiše referendum za sprejem Pravilnika o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke delavcev v tozdh in DSSS M-Rudar ter dopolnitve Statuta SOZD Mercator. Ob tej priliki so delegati v delavskih svetih sprejeli sklep o razpisu volitev delegatov v samoupravne organe po temelj-

nost ter slaba aktivnost na sestankih, ko ne sodelujejo dovolj na razpravi, ker tematiko preslabo poznajo.« Nekaterim članom je očital slabo delovanje na družbenopolitičnem področju v tozdu, na terenu in krajevni skupnosti.

Razprava

Razprava o obeh poročilih je bila dokaj živahna. V njej so govorili o odnosih med sodelavci, med člani ZK in drugimi. Komunisti ne odigrajo tiste vloge, ki bi jo morali, da bi bili odnosi med ljudmi, do dela in delovnih sredstev boljši. Komunisti bi morali biti drugim za zgled.

Beseda je spet tekla o disciplini, ki je slaba, istočasno pa vlada zanimanje za osebni dohodek. Pri tem se premalo zavedamo, da je dohodek odvisen od posameznikovega truda in vloženega dela. Mladih je v tozdu veliko, vendar številni stanujejo izven Ljubljane in bi se težko udeležili sestankov in akcij; veliko je tudi spremljevalcev, ki pogosto delajo tudi v popoldanskem času. To sicer le delno opravičuje nezainteresiranost za vključevanje in delo v mladinski organizaciji, vendar pa po mnenju razpravljalcev ne bomo dosegli zanimanja s sestankovanjem, kjer bi razpravljali zgolj o družbenopolitičnem delu, ampak bi morali prisluhniti njihovim željam in potrebam ter njihovo delo usmeriti predvsem na področja, ki jih zanimajo.

V razpravi je bilo med drugim zastavljeno tudi vprašanje zakaj je število ZK v tozdu tako majhno in kateri so vzroki za to. Opozorili so na to, da bo treba posvetiti še večjo skrb za idejnopolitično izobraževanje; člane, ki se ne udeležijo sej bo treba poklicati na odgovornost, da bodo morali pobudo za povezovanje komunistov med tozdi in delovno organizacijo; razpravljati bo tudi treba o gradnji novega skladišča in poslovnih prostorov.

Nov sekretariat

Na konferenci so izvolili tudi nov sekretariat, v katerem so:

Slavko Zaletelj – sekretar
Niko Radej – namestnik sekretarja

Tone Čož – član
Jože Jenko – član
Irena Ohnjec – članica, evidentničarka in blagajničarka

6. seja zboru MIB

Samo Dostal – M-Interna banka, delovna skupnost

Obravnavano poslovno poročilo

Seje zboru M-Interne banke potekajo že po ustaljenem postopku. Redno obravnavamo poročila o delu poslovnega odbora, poslovna poročila M-Interne banke ter gibanja in stanja združenih sredstev za investicije. Poleg tega na zboru obravnavamo pomembnejše akte in tako so delegati na 6. seji zboru MIB sprejemali pravilnik o dajanju avalov in garancij ter izkontiranju menic, določili predlog samoupravnega sporazuma o oblikovanju in obravnavali osnutek plana M-Interne banke za leto 1980.

Iz poročila o delu poslovnega odbora Mercator-Interna banka je razvidno, da je imel poslovni odbor v razdobju med obema sejama zboru MIB sedem sej, na katerih je sprejel 65 sklepov. Odobreni so bili kratkoročni krediti in avali, ugotovljen je bil kratkoročni kreditni potencial, obravnavanih in odobrenih je bilo 6 garancij za zagotovitev sredstev za investicije in 5 garancij za zavarovanje plačila obveznosti za investicije in sprejet je bil periodični obračun, za prvo polletje 1979, za sejo zboru MIB.

V poslovno poročilo za obdobje od 1. 1. do 30. 9. 1979 je bil zajet pregled izvrševanja programa MIB za leto 1979, ki vsebuje koordinacijo izvajanja finančne funkcije, da bi dosegli čim racionalnejše izkoriščanje denarnih sredstev, finančno planiranje in analizo združenega dela in sredstev za potrebe članic, finančno računovodske posle za interno banko ter skupne strokovne posle v zvezi z upravljanjem interne banke in z

delom delovne skupnosti MIB. Nadalje je bilo v poslovno poročilo zajeto izvrševanje plana na področju zaposlovanja v delovni skupnosti MIB, prihodki in razhodki z dne 30. 9. 1979, periodični obračun za razdobje od 1. 1. 1979 in pregled realizacije finančnega plana do 30. 9. 1979.

Iz poročila o pregledu in stanju združenih sredstev za investicije in iz razprave je bilo razvidno, da je poslovni odbor M-Interna banka za posamezne investicije odobril več združenih sredstev, kot članice združujejo za leto 1979. Glede na to, da so nekatere investicije zajete ponovno v plan investicij za leto 1980, da se v vire financiranja izključujejo tudi združena sredstva poslovnih partnerjev in da bo LB-Gospodarska banka obravnavala posamezne zahteve za investicije izven področja, ki ga pokriva, šele v letu 1980, so planirane investicije na realni osnovi.

Sprejet je bil pravilnik o dajanju

avalov in garancij ter eskontiranju menic, s katerim je M-Interna banka pridobila na kakovosti, saj je s pravilnikom uradno legalizirala vse posle v zvezi z dejanjem avalov, garancij in eskontiranjem menic. Določen je bil predlog sporazuma o oblikovanju in uporabi prihodkov v razporejanju skupnega dohodka, ki ga bodo članice MIB preko svojih organov upravljanja sprejemale z osebnim izjavljanjem.

Osnutek plana M-Interna banka za leto 1980 je bil sprejet kot primeren za poprejšnjo obravnavo in bo predvidoma sprejet na naslednji seji MIB.

Iz celotnega gradiva za 6. sejo zboru MIB in same razprave, ki je potekala med sejo, je razvidno, da Mercator-Interna banka uspešno posluje, saj so v njej zastopani interesi vseh članic, ki enakopravno odločajo o vseh zadevah v zvezi s poslovanjem Mercator-Interna banka.

Stevo Došenović – M-Velepreskrba, TOZD Hladilnica

Med najštevilnejšimi v sozdu

Srečo Gorenc, pomočnik vodje komerciale v TOZD TMI (M-Velepreskrba), je bil pred dobrim mesecem izvoljen za sekretarja OO ZK. Izkoristili smo priložnost in tega mladega in aktivnega družbenopolitičnega delavca povprašali o nalogah in vlogi članov ZK v TOZD TMI. Ta osnovna organizacija je namreč med najštevilnejšimi v sozdu – ima kar 36 članov.

»Katera vprašanja so bila poleg poročil o preteklem delu na konferenci še poudarjena?«

»V razpravi po podanem poročilu o delu osnovne organizacije ZK smo obravnavali še pereče vprašanje prekomerne fluktuacije, ki je v temeljni organizaciji prisotna predvsem zaradi težkih pogojev dela in nizkih osebnih dohodkov. Obravnavana je bila tudi investicija za povečanje zmogljivosti za trajne izdelke.«

»Kaj je po tvoje naloga komunistov vaše OO ZK v bodoče?«

»Člani OO ZK smatramo, da moramo biti pri vsakdanjem delu in problemih, ki v tozdu nastajajo v zvezi z njim, neprestano prisotni, ker lahko le z aktivnim delom in pravilno usmeritvijo dosegamo pozitivne rezultate. Predvsem sem proti kampanjskemu delu, sklicevanju sestankov samo zaradi sestanka, brez sprejemanja sklepov ali konkretnih zadolžitvev nosilcev nalog.«

V prihodnjem obdobju nas čakajo težke naloge, kot sta na primer posodobitev proizvodnje in razširitev proizvodnih zmogljivosti za trajne izdelke, kajti le v uresničitvi teh nalog vidimo bodočnost za TOZD.«

»Za marsikatero razpotje se krivi slabo obveščanje. Kako je z obveščanjem v vaši temeljni organizaciji?«

»Glede obveščanja v tozdu smatram, da smo nekako na sredi poti. Že pred leti smo uvedli objavljane notranjih informacij v obliki biltena, katerega cilj je obveščanje članov kolektiva o poslovanju tozda. Mislim, da bi to obliko obveščanja lahko bolj izpopolnili sami člani kolektiva s svojimi prispevki. Hkrati mislim, da je še vedno premalo pretoka informacij po delegatski liniji iz baze k forumom in obratno.«

»Lahko podaš oceno dosedanje aktivnosti komunistov v vašem tozdu?«

»Težko je v kratkih besedah opisati celotno aktivnost članov OO ZK, saj so ti prisotni na vseh področjih dela in upravljanja. Aktivni so v delavskem svetu in komisijah, vedno so prisotni pri pripravi in izvedbi referendumov in zborov delovnih ljudi. Na sestankih OO ZK smo temeljito in odgovorno razpravljali o ukrepih za odpravljanje težkega položaja, v katerem se nahaja temeljna organizacija zaradi neskladij med tržnimi cenami živine in družbeno priznanimi odkupnimi cenami. Prav tako moramo omeniti tudi aktivnost pri razpravljanju o partijskih dokumentih, sprejetih na minulih kongresih ZKS, ZKJ, in sprejemanju nalog, ki izhajajo iz teh dokumentov.«

Nastop M-Preskrbe Krško skupno s proizvajalci

Center za obveščanje

Ponudba v praktični izvedbi in na pravem mestu

»Izredno uspela ideja, ki še najbolj pritegne kupca«, je zapisano med 88 izjavami številnih obiskovalcev, ki so v dneh od 10. do 22. decembra prišli na ogled prodajne razstave stanovanjske opreme v Krškem.

Na pobudo samoupravne stanovanjske skupnosti občine Krško je Mercatorjeva delovna organizacija Preskrba Krško priredila s

ge opreme. Povabilo se je odzvalo 22 proizvajalcev, ki sodelujejo z Mercator-Preskrbo. Med njimi je kot soorganizator in sofinanser

primer, ko si potencialni kupec lahko ogleda učinek neke opreme v ambientu, hkrati pa praktično ponazoritev, kako ustvariti prijet-

Naselje in interier, koder je bila dva tedna v Krškem odprta originalno zamišljena razstava stanovanjske opreme v organizaciji Mercator-Preskrbe Krško in Lesnina iz Ljubljane. Foto: Jaro Novak

svojimi poslovnimi partnerji – proizvajalci stanovanjske opreme, razstavo na povsem originalen način: opremila je dvoje etaž v dograjenem bloku novega naselja Spodnji Grič, kot primere funkcionalne opreme pet kategorij stanovanj – od zglede za opremo garsonjere do vzorcev, kako opremiti trisobno stanovanje z izdelki domače proizvodnje pohištva in dru-

udeležena ljubljanska Lesnina, po zastopnosti z opremo pa sta na prvih mestih Brest in Marles, pa seveda tudi proizvajalci iz drugih republik. Največ so ob sami razstavi prodali kuhinj, pri čemer je najbolj zastopan Brest.

Obiskovalci, ki jih je bilo največ iz Zasavja, so nad zamisljivo in izvedbo navdušeni, ker je to prvi

no bivalno okolje z razpoložljivo opremo. Več o tem bodo zapisali naši sodelavci iz Mercator-Preskrbe v prvi številki prihodnjega leta.

»Presenečene smo nad funkcionalnostjo stanovanj, nad duhovito opremljenostjo, dosežki proizvajalcev pohištva in vsa pohvala organizatorju. – Gospodinje iz Spodnjega Griča.«

Iz dela osnovnih organizacij ZK

Jože Renar – M-Rožnik, TOZD Grmada

Skrbno opravili letno konferenco

Sredi decembra je bila v TOZD Grmada (M-Rožnik) letna konferenca. Kratko in vsebinsko jedrnat poročilo o delovanju osnovne organizacije ZK v letošnjem letu je podala dosedanja sekretarka ZK, Marija Barši.

TOZD Grmada se je v tem letu soočala s številnimi težavami, tako na primer s fluktuacijo trgovskih kadrov, s skromnimi razlikami med nabavnimi in prodajnimi cenami, z neprimerno strukturo zaposlenih, saj je razmerje 9:1 v korist žensk, pa tudi z veliko teritorialno razstresenostjo kolektiva, saj ima TOZD 70 pridajalnih v 34 krajevnih skupnostih ter štirih občinah. Vseeno pa je bila organizacija zaradi svoje razredne in politične enotnosti pri svojem delu uspešna.

Uspešno delovanje na družbenih in političnih ravneh

Osnovna organizacija je zelo aktivno sodelovala v vseh organih delavskega in družbenega samoupravljanja, tako v delavskem svetu, izvršilnem odboru sindikata in drugih. Tudi zbori delavcev so bili, kljub že prej omenjeni prostorski raztresenosti in delu v dveh izmenah, dobro obiskani. Žal jim ni uspelo v zadostni meri aktivirati mladinske organizacije; tu jih na vsak način čaka še dosti potrepljivega dela.

Znatno se je izboljšala povezava s krajevnimi skupnostmi, kar se je še posebej odrazilo pri akciji NNNP 1979.

Obveščanje in strokovno usposabljanje

Obveščanje delavcev je bila, kljub navedenim težavam, pa prav po zaslugi velike aktivnosti družbenopolitičnih organizacij, dobra. Zavedali so se namreč, da je hitra in točna obveščanje sestavni del uspešnega delovnega procesa.

Veliko truda so vložili v usposabljanje članov ZK. Člane so pošiljali na seminarje, skoraj na vsakem sestanku pa so imeli tudi posebno točko, pod katero so člani izmenično, vsak po svojih močeh in sposobnostih, predavali o aktualnih temah. Člani ZK so tudi aktivno podpirali izobraževanje članov sindikalnih odborov in delegatov v SIS. Sklenili so da bodo tako ravnali tudi v prihodnje.

Uspehi in težave gospodarjenja

Temeljito so se pogovorili o težavah in uspehih gospodarjenja v tozdu. Hude težave jim povzročajo odhajanje delavcev. V kolektiv se vključujejo številni novi delavci, ki pa so, žal, često premalo strokovno, pa tudi politično usposobljeni. Doslej se je večina mladih delavcev šolala redno, vse pa kaže, da bo v bodoče treba misliti tudi na izobraževanje ob delu.

Za bolj pravične dohodkovne odnose

Na konferenci so bili mnenja, da bo potrebno vložiti več naporov za pravičnejše odnose pri pridobivanju dohodka in s tem v zvezi tudi pri delitvi osebnih dohodkov. Opazili so prevelike razlike med pogoji za pridobivanje dohodka v živilski stroki in v drugih strokah.

Kritično so razpravljali tudi o investicijah in ugotovili, da brez investicijskega vlaganja sicer ni napredka, da pa tozdi nosijo preveliko breme. Tu naj bi družba, pa tudi banke, prevzele neprimerno več odgovornosti.

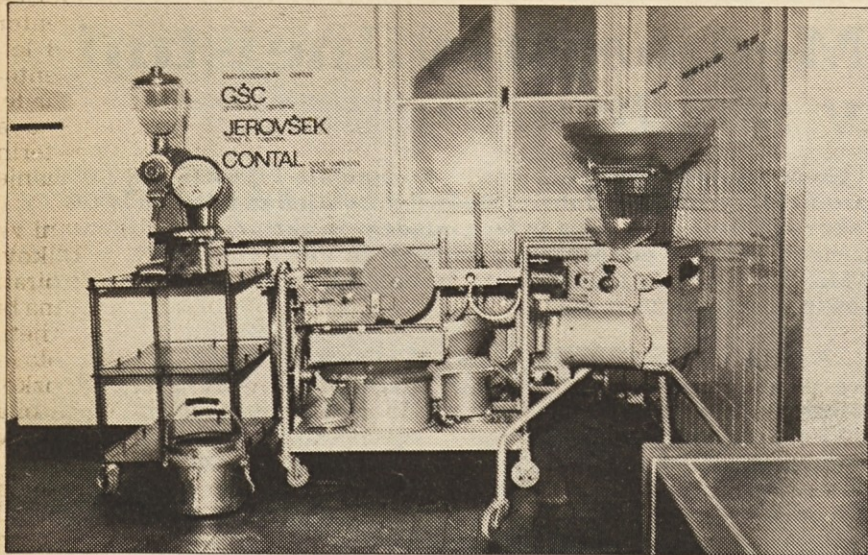
Novo vodstvo

Razpravam so sledile volitve novega vodstva osnovne organizacije. Za novega sekretarja je bil soglasno izvoljen Franc Valenčak, poslovodja samopostrežne prodajalne Draveljska gmajna.

Vrsta nalog

Naloge, ki so si jih zastavili za prihodnje leto, so velike in odgovorne: še naprej želijo usposabljanje člane ZK, da bodo lahko kos političnemu in gospodarskemu položaju razvijajočega se tozda, pa tudi družbe kot celote; še aktivnejši nameravajo biti v boju za uspešnejšo dohodkovno povezavo; z znižanjem stroškov in s povečanjem sterilnosti se bodo borili za stabilizacijo; prispevali bodo k čim hitrejši vključitvi pravkar zgrajenih objektov v redni delovni proces; posebej bo osnovna organizacija ZK svoje člane usmerila v sindikalno akcijo »Delo-človek-produktivnost«.

Naj se predstavimo – Naj se predstavimo – Naj se predstavimo – Naj se predstavimo – Naj se

Mlin za kavo, mak in začimbe, tehtnico, termos posodo, univerzalni kuhinjski stroj (od leve proti desni) ter žago za kosti (je ni na sliki) lahko vidi obiskovalec v šolski kuhinji gostišča Urška.

Bitenčevi živilski dnevi

dipl. ing. Marko Otrin – M-Emba

Strokovno o živilstvu

Zamisel in zasnova prvih živilskih dnevov se je rodila že leta 1975. Organizacijo sta prevzela VTO za živilsko tehnologijo Biotehniške fakultete in sekcija živilskih tehnologov pri Društvu živilskih in prehranskih strokovnih delavcev SR Slovenije, ki sta pred petimi leti zapisala, da ima prireditelj kot oblika strokovnega izpopolnjevanja po diplomi pet temeljnih smotrov.

Ti smotri so:

- seznanjanje diplomantov z novimi področji živilstva ali razširjanje ter poglobljanje znanja na nekem sicer že znanem področju;
- obravnavanje splošnih strokovnih tem, zanimivih za vse strokovnjake, in tako na prireditvi zbirati strokovne sodelavce, ne glede na ožjo živilsko stroko;
- spoznavanje s trenutno zanimivimi in žgočimi temami, strokovnimi problemi, z družbenimi akcijami ali podobnim;
- pritegniti k sodelovanju poleg sodelavcev v tozdih za živilsko tehnologijo tudi sodelavce iz drugih temeljnih organizacij Biotehniške fakultete, z drugih živilskih fakultet v Jugoslaviji in z drugih ustanov, ki strokovno in raziskovalno delajo na obravnavanih področjih, in iz industrije;
- prireditelj naj bi bila tudi priložnost za ponovna srečanja, sklepanje novih koristnih znanstev in ponovno srečanje učiteljev, profesorjev in bivših študentov ter utrjevanje medsebojnih vezi ter sodelovanja.

Prav vsi smotri so bili doseženi. V petih letih so bila obravnavana naslednja tematska področja:

- 1975 – senzorika živil
- 1976 – zdravje in hrana
- 1977 – voda
- 1978 – živilsko inženirstvo
- 1979 – živilska mikrobiologija.

Vsi referati, ki so bili vsako leto predstavljeni številnim obiskovalcem, poslušalcem, živilskim tehnologom in drugim iz sorodnih dejavnosti, so objavljeni v knjižicah. Okrog 1000 gosto tipkanih strani referata se je že nabralo, pripevala pa jih je približno 100 avtorjev oziroma predavateljev. Te knjižice so postale nepogrešljive na knjižnih policah v laboratorijih in na drugih delovnih mestih.

Poleg referatov so bile dosedaj strokovno izvedene v sklopu BŽD (Bitenčevih živilskih dnevov) štiri okrogle mize z naslednjimi temami:

- 1975 – klorirani ogljikovodiki v živilih
- 1976 – genetsko tveganje pri uporabi kemičnih spojin

1977 – družbena prehrana
1979 – odnos proizvajalec-trgovina-potrošnik-inšpektor

Kako zanimiva in prepotrebna so taka srečanja pove tudi podatek, da je bilo na vseh petih srečanjih doslej preko 1100 udeležencev iz enajstih strok, od tega seveda največ živilskih tehnologov. Med temi so bili tudi strokovnjaki iz raznih panog našega sveta. Tako se je tudi Mercator na svoj način vključil v ta tok izpopolnjevanja kadrov.

Na dosedanjih prireditvah je bilo doslej podanih 85 predavanj, od tega so jih pripravili sodelavci VTOZD za živilsko tehnologijo BF 29, sodelavci drugih VTOZD BF 14, sodelavci drugih fakultet ljubljanske univerze 20, sodelavci z živilsko tehnološkega odseka Kmetijske fakultete v Beogradu 2, sodelavci tehnološke fakultete v Zagrebu 12, sodelavci živilske industrije 19, sodelavci iz raznih ustanov v Sloveniji in Jugoslaviji pa 19.

Sami dnevi pa ne pomenijo zgolj predavanj in spoznavanja raznih tem, temveč tudi srečanje kolegic in kolegov, ki delujejo na raznih področjih.

Živilski dnevi so dobili svoj naziv po prezgodaj preminulemu prof. dr. Francu Bitencu, rednemu predavatelju Biotehniške fakultete v Ljubljani, enemu izmed ustanoviteljev in organizatorjev teh dnevov, človeku, ki je z vsem srcem razdal in prenašal svojo strokovnost in svoje znanje na mlajše rodove.

BŽD bodo tudi v bodoče širili ugled, ki so si ga priborili. Verjetno v temeljni zasnovi BŽD ne bo potrebno ničesar spreminjati, saj so smotri dolgoročni in je njihova veljavnost stalna. V bodoče bodo BŽD skrbeli za skrbno izbiro dobrih, torej zanimivih in koristnih tematskih področij in razširjanje kroga sodelavcev, predavateljev, kakor tudi strokovnjakov iz tujine.

Za konec lahko rečemo, da so BŽD postali nujnost za vsakega živilskega strokovnjaka.

Tozd Conimex, oddelek opreme za trgovino in gostinstvo

Jože Rozman

Kje je gostinska oprema?

V novembrski številki, ko smo pisali o gostinstvo-turističnem zboru v Ljubljani, smo na kratko omenili težave, s katerimi se v svojem poslovanju srečuje tozd Conimex, oddelek opreme za trgovino in gostinstvo. Zaradi omenjenega uvoza gostincem v Sloveniji in tudi izven nje ne more ponuditi toliko in takšne gostinske opreme, kot si jo le ti želijo, domači proizvajalci pa zaenkrat podobne opreme sploh ne izdelujejo ali je ne naredijo dovolj, nekatera pa je tudi slabše kakovosti in celo neustrezna.

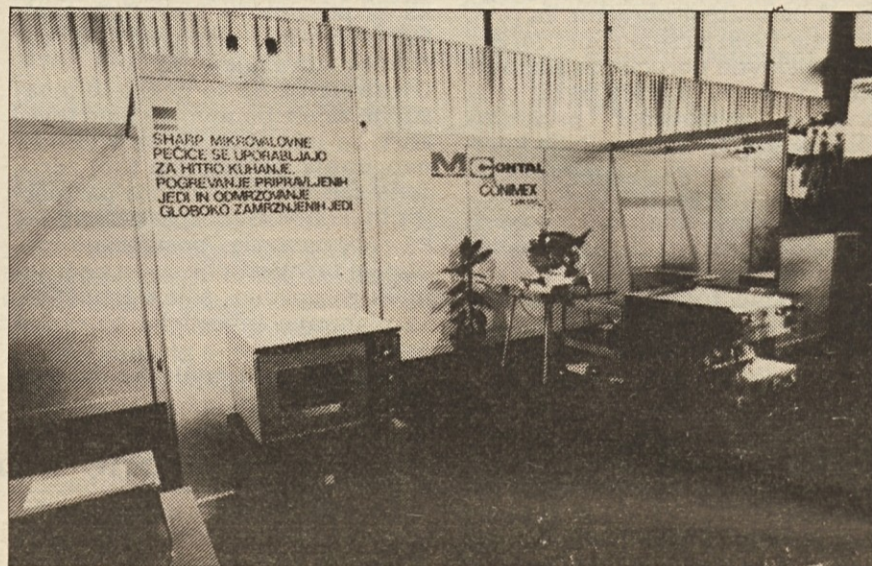
V »osebni izkaznici« Conimexovega oddelka za opremo trgovin in gostinskih objektov piše, da opremljajo gostinske in hotelske objekte, trgovine pa tudi otroške vrtce, domove za ostarele, šole in bolnice, pri tem pa preskrbijo vse, od posebne opreme do pohištva in zavese. Pod točko b v osebni izkaznici piše, da nudijo stroje in opremo domačih in tujih proizvajalcev. Tu bi se že lahko začela razpletati naša zgodba, vendar počakajmo še malo, saj naprej piše, da zastopajo tuja podjetja Nilfisk (stroji za čiščenje tal), Colged (stroji za pomivanje posode), Mark (stroji za izdelovanje sladoleda) in Guhl&Scheibler (stroji za etiketiranje), resnica pa je žal nekoliko drugačna.

Danskih strojev za čiščenje tal, ki so seveda gostincem, hotelirjem in tudi drugim nadvse potrebni, zaradi omejitve uvoza ni moč dobiti in tudi zato ne, ker jih delamo doma. Toda Iskrini sesalci so primerni le za gospodinjstva, za čiščenje večjih prostorov pa so prešibki oziroma neprimerni. Tudi strojev za pomivanje posode in izdelovanje sladoleda ne smejo uvažati; le za etiketiranje, ker jih pri nas nihče ne izdeluje.

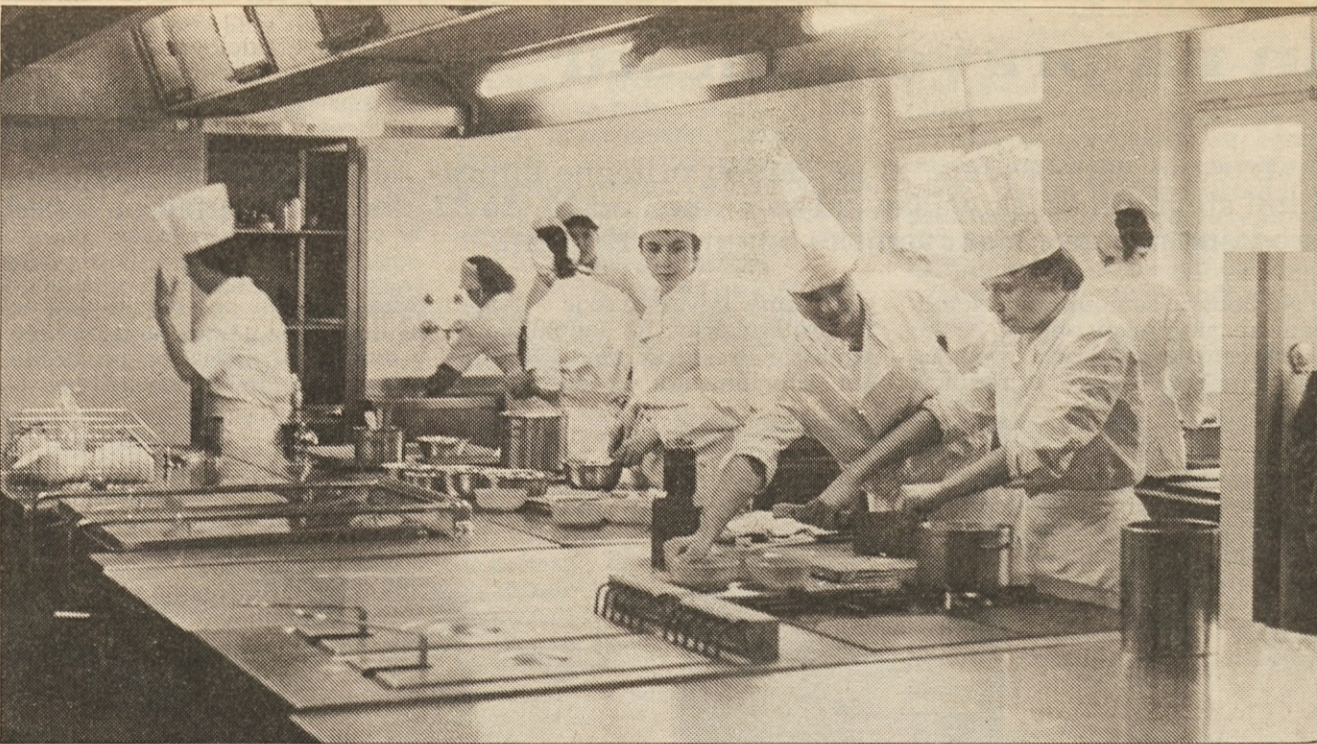
Nato so je opogumil zasebni obrtnik v Sloveniji, ki izdeluje zelo dobre pečice, vendar veliko premalo za vse večje potrebe. Podobno je s tehtnicami tovarne Libela iz Celja, saj jih tozd Conimex, oddelek za gostinstvo, dobi le petdeset letno, potrebe pa so vsaj desetkrat tolikšne. Isto velja za termično te-

kako bi sprostili uvoz nekaterih nujno potrebnih gostinskih strojev in hotelirskih pripomočkov, saj navsezadnje hotelirstvo in z njim povezano gostinstvo prinašata v naš skupni mošnjiček zajeten šop deviz. Sklep teh pogovorov je bil, da naj oddelek za trgovino in gostinstvo tozda Conimex pripravi seznam vseh strojev, ki so potrebni v gostinstvu, seznam domačih in tujih proizvajalcev ter seznam potreb na slovenskem trgu. Izhajajoč iz tega naj potem Gospodarska zbornica pri SISEOT izpolni določeno vsoto deviz za uvoz tistih strojev, ki jih pri nas sploh ne delamo, jih naredimo premalo ali pa so neustrezni.

Kako je do te akcije pravzaprav prišlo, nam je povedala Olga Markovič, cenjena gastronomski strokovnjakinja, ki vodi oddelek za iz-

Razstavni prostor tozda Conimex na gostinstvo turističnem zboru letos v Ljubljani. Vse foto: Jože Rozman

Kuhalnica in valjar tudi za mlade kuharje nista dovolj. Učenci pri praktičnem pouku v gostišču Urška.

Trenutno lahko gostincem ponudijo univerzalni kuhinjski stroj HKU iz Vzhodne Nemčije, ki ima deset različnih priključkov za mehansko obdelavo živil, to je za strganje, mletje, ribanje, rezanje, lupljenje, gnetenje itd. Gostinci ta uporabni pripomoček dobro poznajo, saj je dober, vzdržljiv in funkcionalen, prvič pa so ga zastopniki Conimexa predstavili našemu tržišču pred več kot desetimi leti. Seveda so tudi za te stroje potrebna uvozna dovoljenja, vendar ker ima Jugoslavija z Vzhodno Nemčijo pozitivno trgovsko bilanco, te stroje lahko uvažamo.

Mikrovalovne pečice Sharp iz Japonske so drugi kuhinjski pripomoček, ki ga tozd Conimex trenutno uvažuje, vendar vse premalo, da bi lahko zadostil potrebam in zanimanju, ki je iz dneva v dan večje. Te pečice so namenjene za pogrevanje že pripravljene hrane in bodo nujno potrebne takrat, ko bo v Ljubljani začela obratovati tovarna pripravljene hrane za gospodinjstva in obrate družbene prehrane.

Kaj pa domači proizvajalci gostinske opreme? Toplotnih pečic ali konvektomatov, v katerih se hrana peče ali pogreva, do pred kratkim ni izdeloval nihče pri nas.

hniko za večje kuhinje, ki jo izdelujeta IGO iz Ljubljane in grosupeljski Kovinostroj. Tu je treba na nekatere izdelke čakati tudi pol leta, ker imata obe tovarni premajhne proizvodne zmogljivosti.

Se slabše se godi tistemu, ki želi rezati salamo, saj na primer salamur rezka, ki jo izdeluje pazinski Labin, nima nastavka za tanko rezanje salame.

Takšne in podobne težave tarejo gostinske delavce in tudi tiste, ki bi gostincem radi olajšali in omogočili nemoteno delo, saj je vsakomur jasno, da je danes dobra opremljenost s kuhinjskimi stroji in pripomočki nujen pogoj za kvalitno delo. Za nazorno primerjavo samo malo pogledjmo okoli sebe: redkokatera gospodinja danes še dela smetano z ročnim stepalnikom oziroma metlico. Vsi pa vemo, da gostinskih delavcev v Sloveniji ni na pretek, da odhajajo v druge, lažje poklice in da slabo opremljena ali celo neopremljena kuhinja ni za nikogar privlačna.

Zato so se predstavniki tozda Conimex in Gostinskega šolskega centra že večkrat v zadnjem času usledili za isto mizo s predstavniki splošnega združenja za gostinstvo in turizem pri Gospodarski zbornici Slovenije in se pogovarjali,

popolnjevanje pri Gostinskem šolskem centru v Ljubljani. Na pobudo Gostinskega šolskega centra je letos Gospodarska zbornica Slovenije začela organizirati večdnevne seminarje širom Slovenije za gostinske delavce, ki se želijo izpopolnjevati tako v kuhi kot pri strežbi. Na seminarjih, ki se jih je udeležilo povprečno 30 do 40 gostinskih delavcev, je sodeloval tudi oddelek za gostinstvo tozda Conimex, ki je oziroma naj bi pokazal udeležencem nove gostinske stroje in kako se ti uporabljajo. Zaradi že omenjenih težav pa je lahko pokazal le nekaj teh strojev.

Z istim namenom in podobnim uspehom so v gostišču Urška v Ljubljani, ki ga upravlja Gostinski šolski center, uredili tako imenovani demonstracijski prostor, kjer naj bi gostinski delavci in poslovni partnerji lahko nazorno videli, kako se posamezni stroji uporabljajo, seveda če bi bili tam, saj se je zaenkrat obiskovalec lahko seznanil le z mlinom za kavo, mak in začimbe, tehtnico, termos posodo za prenos hrane in univerzalnim kuhinjskim strojem ter žago za kosti. To pa je le manjši del tistega, kar bi gostinci potrebovali za svojo nemoteno delo in naš boljši »dobar tek«.

V novi blagovnici Mercator Zarje v Središču ob Dravi je vsega na pretek, tudi praškov. Foto: Jože Rozman

Trgovina včeraj, danes, jutri

Jože Rozman

Učenci v trgovini in praktični pouk

Sodelovanje med Šolskim centrom za blagovni promet in delovnimi organizacijami

Sekirica Milič, direktor Šolskega centra za blagovni promet: »Šola ima šest svetovavcev za praktični pouk, ki so stalno na terenu. To so zunanji sodelovci, ki nadzorujejo izvajanje praktičnega pouka v delovnih organizacijah oziroma trgovinah, hkrati pa tudi svetujejo. Drugače rečeno, so neposredna vez med trgovino in šolo. Na skupnih sestankih mi svetovalci povedo o vseh problemih in težavah z učenci. Skupaj ugotavljamo, da marsikje (ne povsod) v delovnih organizacijah skrb za učence ni na pravem mestu, saj so učenci večkrat prepuščeni sami sebi ali pa samovoljni poslovođij. Naši svetovavci se zato večkrat znajdejo v neprijetnih težavah, saj vzgojnozobraževalni program zahteva eno, učenci pa delajo drugo.«

Obiskali smo 2. a razred živilske stroke v Šolskem centru za blagovni promet v Ljubljani. Od 21. učencev jih je 12 Mercatorjevih, iz tozgov Dolomiti, Grmada in Golovec ter delovne organizacije M-Sadje zelenjava. Letos spomladi so bili vsi pol leta na praksi kot učenci prvega razreda v različnih poslovalnicah. Vprašali smo jih, kaj so delali, kakšen je bil odnos poslovođij in drugih zaposlenih do njih, kako so se počutili na delu. Mlade glave so odgovarjale takole.

Aleš Košak je bil pri praktičnem pouku v poslovalnici M-Sadje zelenjava na Mestnem trgu 17. »Delal sem po programu. Rad prodajam, vendar mi ni bilo všeč, ker sem moral tudi brisati, pometati in ribati tla, čeprav mi je pri tem pomagala poslovođkinja. Ta me je tudi vodila pri teoretičnem in praktičnem delu, me usmerjala in poučevala. Nasploh lahko rečem,

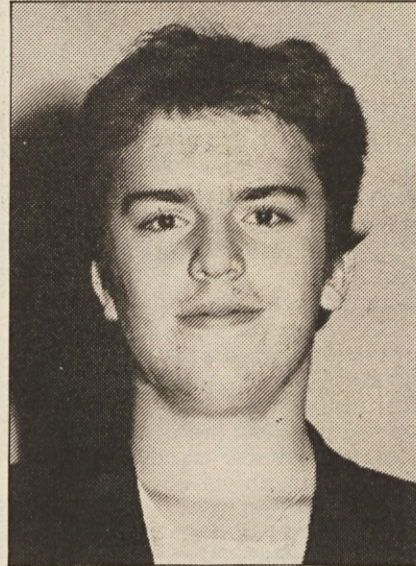
li snažilki. Največ sem delala pri kruhu, nadomeščala v delikatesi in pakirala zelenjavo. Poslovođkinja mi je veliko pomagala tudi pred izpitom.«

Ivanka Intihar je bila pri praktičnem pouku v samopostrežnici tozda Grmada na Titovi 351a: »Prvi mesec sem delala po programu in sem se dobro počutila. Potem pa je snažilka odšla na poročni dopust, jaz pa sem kmalu dobila občutek, da sem v trgovini za snažilko, saj sem potem le malo stregla.«

Liljana Simič: »Praktični pouk sem imela v klasični trgovini na Celovski 62. Teško se je bilo dogovoriti zaradi dopustov. Ne vem, zakaj moramo tudi sedaj, ko imamo šolo, delati ob soboah?«

Tako učenci. Besedo smo dali njim in tako tudi zapisali. Izbrali smo jih naključno in ne predstavljajo statističnega vzorca. Pa ven-

ker drugje zaradi neprimerne uspeha niso bili sprejeti.

Aleš Košak

dela nazaj v šolo, se spet nekako polenijo.«

Slavka Damjanovič, upravnik centra na Trgu komandanta Staneta (tozda Grmada), je mentor (vzgojitelj, svetovavec) že 18 let. »Skupaj z **Anico Ovca** sva mentorici za vse učence tozda Grmade. Vsak teden ima vsak letnik dve uri dopolnilnih predavanj, katerih namen je, prenašati šolsko znanje na praktično delo.

Najbolj marljivi in dovzetni za znanje so učenci prvih letnikov. Kasneje pa si že začnejo izbirati lažjo pot. Tako šola kot trgovina bi jih morala potem trdneje prijeti, žal pa je premalo stika med šolo in trgovino. Šola izobražuje preozko. Idealna rešitev bi bila, da bi bila večja skupina učencev na praksi v blagovnici ali veliki samopostrežnici, za njih pa bi skrbel strokovno usposobljen mentor, ki ne bi bil obremenjen še s kakšnim drugim delom. To bi bil pač njegov poklic. Seveda bi to pomenilo dodatne stroške za organizacije, vendar sem prepričana, da bi se bogato obrestovale. Na tak način delajo z učenci v Švici ali pri nas v gostinstvu.

Res je, da se učenec deloma »pokvari« v šoli, deloma v trgovini. Krog se sklene, če dobimo iz šole slabega učenca. Če nekaterih stvari ne zna, ker se jih v šoli mor-

Jerneja Plazar

Francka Golc

Terezija Klančar

Ivanka Intihar

Liljana Simič

Slavka Damjanovič

Vse foto: Jože Rozman

Kaj je praktični pouk?

Praktični pouk v trgovini za poklic prodajalec je tako za prvi letnik kot za ostala dva letnika sestavljen iz splošnega in strokovnega dela. Strokovni del določa učni načrt za vsako stroko posebej, splošni del pa za prvi letnik obsega spoznavanje prodajalne in trgovinskega osebja, spoznavanje delovnih sredstev, čiščenje in urejanje prodajalne in skladiščnih prostorov, predpakiranje, pomoč pri postrežbi, količinsko merjenje blaga, označevanje, zavijanje in zlaganje blaga, izdajanje računa kupcu itd. V poglavju, ki govori o čiščenju in urejanju prodajnih in skladiščnih prostorov posebej piše, da se mora vsak trgovinski delavec zavedati, da čiščenje prodajalne in skladiščnih prostorov (pometanje, ribanje, pomivanje itd) nikakor ni poniževalno delo, temveč najnujnost, ki mora biti izvršena.

To navajamo posebej zato, ker nemalokrat prav zaradi tega pride do nesporazumov med učenci in poslovođji v trgovini. Seveda ni pravilno, če učenec vseh šest mesecev samo pometa trgovino in briše prah, ni pa tudi prav, če se učenec jezi, ker je moral kdaj pomesti tudi trgovino.

Besede učencev

Če toliko govorimo o učencih, pustimo še njim samim do besede.

da je bil odnos poslovođkinje do mene dober in korekten, delati pa sem moral tudi ob sobotah dopoldne.«

Francka Golc iz Pelačevga grabna pri Polhovem Gradcu: »Praktični pouk sem imela v poslovalnici tozda Dolomiti na Tržaški 37. Najprej so mi razkazali prostore in predstavili osebje. Od vseh pridpisanih del sem najmanj čistila in pometala prostore, ker sem šla prej na avtobus. Največ sem zlagala vina. To je bilo težko, saj je v zaboju dvanajst steklenic. Imeli smo tudi seminarje, ki jih je vodila svetovalka.«

Terezija Klančar (poslovalnica M-Sadje zelenjava, Titova 6): »Že prvi dan mi je bilo vsega dovolj, saj sem samo čistila in ribala in nosila težke zaboje jabolk in korenja iz skladišča v trgovino. Nič mi niso povedali in razložili, poslovođkinja se mi ni posvetila. Na razgovor s poslovođkinjo je prišel tudi oče, potem je bilo boljše. Čeprav bi zelo rada prodajala, sem kar izgubila veselje do dela v trgovini.«

Jerneja Plazar: »Bila sem v samopostrežnici na Derčevi 29 (tozda Grmada). Poslovođkinja ni pustila, da delamo težja fizična dela. Za to smo imeli v trgovini delavca. Blago sem sicer zlagala na police, a to ni bilo težko. Tudi čistila in pometala sem, dokler nismo dobi-

dar na osnovi njihovih mnenj lahko nekaj ugotovimo. Če skrb za učenca ni na pravem mestu (tako v šoli kot v delovni organizaciji), bomo verjetno zgubili bodočega delavca v trgovini, saj moramo po drugi strani upoštevati tudi to, da se je naprimer v 2. a razred od 21. učencev vpisalo v šolo za prodajalce samo 5 učencev zato, ker želijo postati prodajalci, kar 12 pa zato,

Kako gledajo na učence v trgovini?

Vodja kadrovske službe v tozdu Grmada, **Angelca Belič**, pravi: »Seveda sodelujemo s šolo za prodajalce. Opažamo pa, da se učenci v sami šoli ne pripravijo dovolj za fizično delo niti ne dobijo delovnih navad. Te dobijo šele v trgovini. Ko pa se vrnejo s praktičnega

da ni naučil, potem tak učenec navadno opravlja manj zahtevna dela, saj se poslovođje in drugi zaposleni v trgovini nimajo časa posebej ukvarjati z njim. Vse organizacije bi nujno potrebovale mentorje, ki bi se učencem lahko popolnoma posvetili, saj je konec koncev naša mladina dobra in tudi pridna, le starejši se ji premalo posvečamo.«

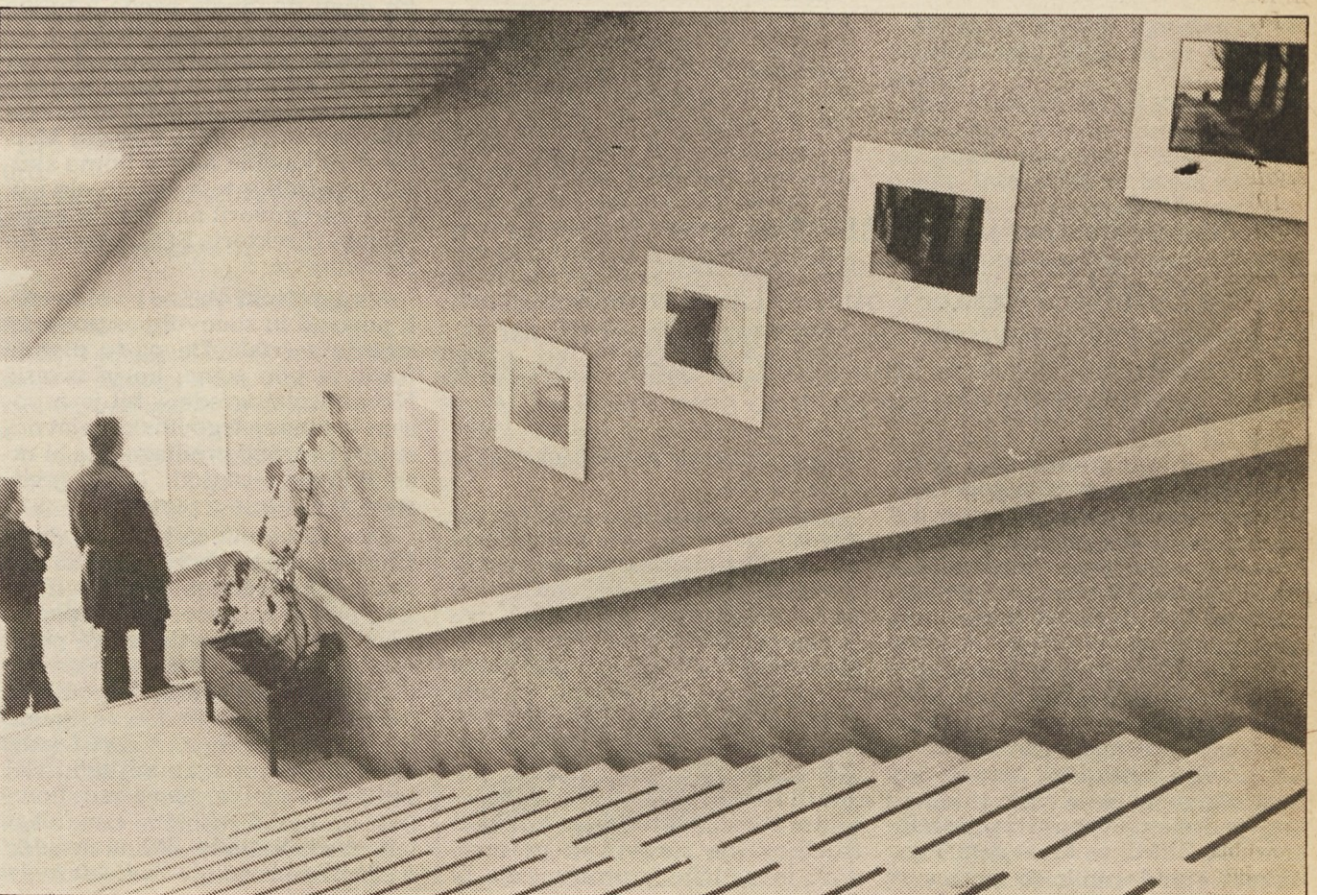
Prihodnjič: usmerjeno izobraževanje

Kulturni utrip Mercatorja na Ptuju

Bojan Rode - M-Izbira Panonija

Stene zaživele

Na stopnišču Mercatorjeve blagovnice na Ptuju je od nedavnega odprta poslej stalna razstava fotografij. Pobudo za to je dal ptujski foto-kino klub, ki se je najprej predstavil v celoti, za njim pa razstavljajo avtorji posamič, vsakih štirinajst dni s po deset fotografijami.

Ptujski foto klub, ki deluje v okviru delavsko prosvetnega društva Svoboda Ptuj, je bil ustanovljen že leta 1935. Sedanja njegova generacija dosega vidne uspehe na prireditvah po vsej Jugoslaviji.

Namen stalne razstave v blagovnici je, opozoriti mimoidoče kupce na najnovejše dosežke s področja jugoslovanske fotografije. Ljudje se radi ustavljajo pred razstavljenimi fotografijami ptujskih fotoamaterjev. »Dosedaj gole stene so zaživele v kulturnem smislu«, je zapisal Večer, kar je vsekar priznanje tudi naši blagovnici.

Novoletni intervju – Mercator: BB

Nekoč je veljalo, da pri Mercatorju dobite vse – in to velja še danes, kajti tam imamo tudi BB. Urednik osebno je bil pripravljen zamenjati čare filmske BB za čar humorja Bojana Bunca, ki opravlja nemalo resnobne posle svetnika, obvlada pa Mercator na svojevrsten način – čeravno je, po njegovem pripovedovanju, Mercator tako velik, da je nekoč namestnik generalnega direktorja poslal na pot sodelavca, naj obiše vse njegove štacune, misleč, da se bo vrnil v osmih dneh, pa ga še danes ni nazaj. Jeziki pravijo, da je prišel do 748. štacune, tam pa mu je konkurenca zlomila nogo...

Takole sva se pogovarjala z BB:

M: Kako ocenjujete letošnji uspeh Mercatorja?

BB: Zadnja leta se izredno hitro dvigamo proti nebu. Še dva klina pa bomo na vrhu. Taki so podatki zveznega zavoda za statistiko. Mercator je v svoji grupaciji zasedel odlično III. mesto in pridobil bronasto kolajno.

M: Ste veseli tega priznanja?

BB: Ne! Strah me je! Poznate Ezopovo basen o žabi? Hotela je rasti, biti večja, pa še pa še večja. Napihovala se je, in ko je skoraj dosegla cilj, je počila – razneslo jo je. Res škoda.

M: In vaš nasvet?

BB: Ste ribič? Poznate ščuko. Ste potem že slišali, da je včasih sposobna požreti enako veliko ščuko. Res, da pri tem le redko preživi. V njenem riziku ni skrita le borba za obstanek, temveč tudi pohlep po veličini. Zaradi tega ni vedno dobro biti ščuka.

M: Ali je kakšna povezava med ščuko in Mercatorjem?

BB: Imam občutek, da Mercator ni več zadovoljen z sardinami. Želi si večjih zalogajev; želi hitrejšo rast.

M: Ali ni na Mercatorjevo hitro rast znatno vplivala inflacija?

BB: Pri skoku od 1300 milijard na 1800 v letu 1979 je bila za botro tudi inflacija.

Na žalost pa ta ni omejena zgolj na Mercator, saj sta tudi nosilca

zlate in srebrne medalje bila deležna tega veselja.

In poduk: Kdor višje stoji, dalje vidi.

To je dobro! Toda strele rade treščijo vanj.

To je slabo!

M: In vaš nasvet?

BB: Leto gospodovo 1980 bo sušno. Manj kave, manj bencina; pa več krompirja in vina. Potrebno se bo prilagoditi. V letih suše je potrebno drevo negovati, da bo potem, ko bo suše dovolj, ponovno rastle in vzcvetelo.

Torej, korak nazaj!

M: Imate glede rasti Mercatorja še kako misel?

BB: Najlepši rod ima tista jablana, ki ima enako debele veje.

M: Ne razumem!

BB: To malokdo razume. Če namreč ena veja (trgovska) pospeši rast in podivja, s tem ogrozi rast ostalih vej, posebno mladice, ki so pred kratkim pognale.

M: Sedaj vas razumem...

BB: Še ne v celoti; Če ima sosedovo drevo 17 vej, ali bi jih toliko moralo imeti tudi vaše?

M: Mislite na konkurenco?

BB: Zelo hitro se razvijate kot urednik – ste že razmišljali o listu z večjo tiražo?

M: Ali ste med letošnjimi poganjki mislili tudi na M-Turist?

BB: Imamo pri nas tudi to za-

devo?

In kje se nahaja?

M: Imamo! – Pot vas pelje mimo glavne stavbe v stransko, pa levo, pa desno, po štegnah navzgor... No! Pa saj je mnogo vodil – končno vas duh po žegnani vodi in kadilu pripelje do cilja...

BB: Sedaj se spominjam. Oh, ROZA!

Rim, pa Lurd – menite?

Ali se nismo s tem zamerili Ajatolu Homeiniju? Sicer pa je znano, da je enostranska usmerjenost na

eno tržišče slaba naložba. V mislih imam romanje v Meko!

M: Kaj predvidevate?

BB: Včasih mora vrtnar odrezati nove poganjke, včasih pa jih podpreti.

M: In kaj predlagate?

BB: Takojšnjo ukinitve officca (I. varianta). Nov office za Bežigradom (vsaj 2 km oddaljen od Magistrata) za hadžije (II. varianta).

M: Kateri varianti ste naklonjeni?

BB: Obema! Sem katolik – centralno kurjavo pa imam na kurilno olje – in tu me ima Ajatola! Sicer pa moje mišljenje ni merodajno. O tem odločajo drugi moške in celo ena ženska. Moja kritika ali pa blagoslov jim tako ali tako ne bosta koristila.

M: Ko ste omenili konsolidacijo – ste predvideli kak ukrep?

BB: V tako razvejanem sadovnjaku, kot je Mercator, je težko

Mercator

ukrepati. Mislim, da sedanji vrtnarji kar dobro gospodarijo.

M: Lahko navedete kak konkreten primer dobrega gospodarjenja?

BB: Uvedba Tik – Tak časovnika za kader strokovnih služb – je že nekaj.

M: Ali menite, da je ta ukrep ugodno vplival tudi na storilnost?

BB: Vsekakor; toda le delno! Kadri sozda so s tem razbremenjeni nabavk življenjskih namirnica in so to funkcijo prenesli na zakonske partnerje, ki so v službi tam, kjer še nimajo časovnika. S tem se je našemu kadru zmanjšala obraba obuval, povečala pa obraba tekstilnih izdelkov, predvsem kril, pa tudi hlač. Zaradi tega se zavedamo, da je uspeh le delen.

M: Je povečanje storilnosti ugodno vplivalo tudi na vas, BB?

BB: Tik – Tak – ukrep me je prizadel. Od tedaj sovražim časovnike – svojega sem poklonil. Sicer pa... delam hitro. Prej, še pred

Tik – Takom, ko sem bil še bolj svoboden, mi je v času zadrževanja v uradu uspelo prečitati zgolj Delo in Sportske novosti. Sedaj pa imam časa na pretek.

M: Kako ga izkoristite?

BB: Študiram strokovno literaturo.

M: In kaj ste študirali v decembru?

BB: Wajat Erpa in Doc Holydeja.

M: Ali ta dodatni študij ugodno vpliva na vas?

BB: Vsekakor! Vrnil mi je zaupanje v samega sebe. Počutim se bolj borbenege, in pomladil sem se.

V westernih vlada zakon jačega in hitrejšega. Ti prijemi so mi v pomoč pri investicijah, zlasti pa pridejo v poštev pri bankah.

M: Se česa še bolj bojite kot ur?

BB: Anuitet.

M: Zakaj?

BB: Krediti so dobri in sladki kot vino. Anuitete pa kot maček.

M: Ste pri tem mislili na posledice pitja, ali morda na predsednika LB-GB, Mačka?

BB: Na žalost ima Mercator v tem primeru opravka z obema Mačkoma.

M: Imate, BB, kak recept za odpravo mačka?

BB: Ja, in to enostaven. Predlagam takojšnjo izgradnjo 2 upravnih zgradb (1 za SOZD, 1 za zunanjo trgovino), 127 trgovin, marketov in supermarketov (117.000 m²), 3 navadnih in enega Rumenege hotela (220 milijard), 3 prašičjih farm, povečanje stalaža krav in bikov za 3000%, 13 skladišč (300.000 m²), sovlaganje v sol in sladkor, v nasade in steklo, v keramiko in športni štadion na Viču, v margarino in družbeno prehrano, izgradnjo 250 stanovanj, zvišanje plač in regresov in financiranje izleta upokojencev v Meko.

M: So navedeni podatki razvoja Mercatorja za tekoče plansko obdobje točni in jih lahko objavimo?

BB: Podatke mi je odstopil Plan in jih lahko objavite. Dvomim pa, da so točni; manjkajo tudi še podatki iz decembra.

M: Imam občutek, da je znaten razkorak med planskimi predvidevanji Mercatorja in smernicami ZIS. Kdo, po vašem mišljenju, forsira tak hiter razvoj?

BB: Ga še nismo odkrili.

M: In ko ga boste?

BB: Izročili ga bomo Ajatoli, tistemu, ki ga je Homeini nedavno določil za eksekutorja.

M: Ali je realizacija navedenega programa po vašem mišljenju možna? Mislim pri tem na vaše finančne spretnosti?

BB: Malo precenjujete moje kapacitete. Vendar je rešitev zelo enostavna.

M: Kako?

BB: S krediti.

M: In vračanje anuitet?

BB: S krediti.

M: Ali je za to možnost?

BB: Vsekakor! Vi ste mlad urednik. Zato dvomim, da poznate preroka Metuzalema in njegovo napoved za leto 2000. Metuzalem: »In tedaj bo z vzhoda prišla nevarnost; ime ji bo Rumena nevarnost.« Toda ta je že tu, čeprav še ni konec stoletja. Prihajajo Japonci, polni jenov. Ali je sedaj jasno? Če mi ne verjamete, vprašajte Janka – pa ne tistega iz pravljice o Janku in Metki – ne tistega drugega, ki se rima na »banka«.

M: Je Mercatorjeva trgovska mreža, kaj prispevala k neprekrbljenosti tržišča (npr. olje, praški, sladkor)?

BB: Vsekakor je Mercatorjeva mreža uspešno sodelovala v tej akciji.

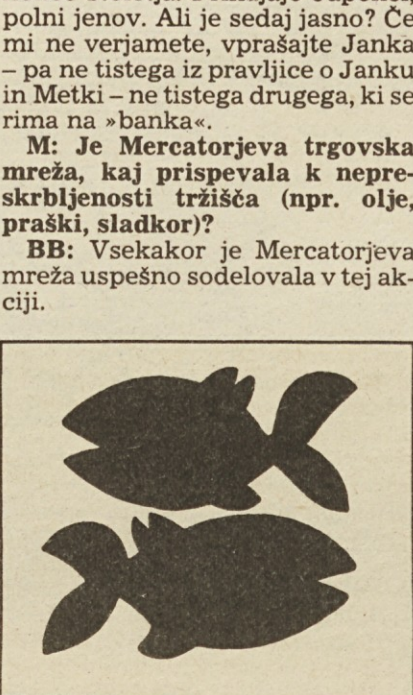
M: In še zadnje vprašanje: se veselite leta 1980; in če se ga – zakaj?

BB: Veselim se: na svetu bo zavladal mir. Ajatola Homeini se bo umaknil v puščavo. Cena nafte bo padla. Integrirali se bosta rimsko katoliška in pravoslavna cerkev. Podpisan bo SALT III. Kitajci in Rusi se bodo sporazumeli. Konec oboroževalne tekme. Nastala bo prava tišina.

Zrasla bosta delovna zavest in standard. Ukinjene bodo Tik – Tak ure, uveden 4-dnevni delovni čas. Porodniške dopuste bodo koristili tudi moški. Dinar bo konvertibilen. Sledi prost uvoz. Ukinjen bo prometni davek. Bencin bo brezplačen. Milici bodo zaplenjeni balončki. Reprezentanca bo neomejena. Porasle bodo investicije. Nič več ne bo repov pred trgovinami – dovolj bo stanovanj in otroških vrtcev. Edino kave, fižola in praškov bo primanjlovalo.

Zato vas opozarjam! Bodite previdni, ne popustite! Ne prepustite se lagodnosti. Važno je zdravje! Zaradi tega jejte manj, ne kadite in, kot je dejal eden od naših tovarišev, tudi popiti ni treba vsega, kar vidite!

Pa srečno novo leto vam želi BB!

M: V čem je ta uspeh?

BB: V prazenju zalog. 31. 12. je potrebno narediti inventuro. Malo robe – hitra inventura! Saj veste, tedaj že nastopa predpraznično veselje.

M: In kako vam uspe izprazniti magazine?

BB: Prodajalci intimno opozarjajo kupce – olje se bo podražilo, sladkorja bo zmanjkalo... Tako si Slovenci uredite strateške rezerve, Mercator pa izprazni magazine.

M: Imajo Mercatorjevci možnosti intimnih nabav, npr. kave, v svojih trgovinah?

BB: To pa ne! Videl sem na lastne oči direktorja Grosista in direktorja Rožnika, ki sta v vrsti pred Emonimo trgovino čakala na 10 dkg kave.

M: Kaj pa proizvodnja – npr. Mercatorjeva tovarna Emba?

BB: Tam že 14 dni pijejo šipkov čaj.

M: Ste se kdaj poslužili zveze na relaciji Vaupotičev? V-Interni banka – V-Emba?

BB: Le redko, in to le v času krize. Drugikrat sem uspel 14. decembra t. l. Dobil sem 45 dkg, ki so jih v Embi uspeli zbrati s sesalcem.

M: Je bilo to za vas?

BB: Za sorodnike in lastno prekrbo sem zadržal 5 dkg. Ostanek pa za utrditev svojih zvez. To so funkcionarji okoli 22. plačilnega razreda – (vratarji, šoferji in snajžilke).

M: Če se ne motim, ste v enem izmed svojih odgovorov dejali... »in celo ena ženska«! Kako naj si naše ženske tolmačijo to vaše izvajanje?

BB: Od tedaj, ko je Adam prvič prijel Evo za figo, pa vse do pred kratkim, t. j. prehodu iz kapitalizma v socializem – so bile Eve in njene naslednice pri proizvodnji vedno spodaj, Adami pa zgoraj. Novi prijemi seksa moderne dobe pa so v ta šport vnesli pravo zmešnjavo. Nihče več ne ve, kdo je spodaj in kdo zgoraj...

Mercator pa je pri tem zadržal solidnost. Pri nas so Eve še vedno spodaj (v mreži), Adami pa zgoraj, na položaju. Sedaj razumete, da me je omenjena izjema presenetila. Se bomo modernizirali?

M: In še zadnje vprašanje: se veselite leta 1980; in če se ga – zakaj?

BB: Veselim se: na svetu bo zavladal mir. Ajatola Homeini se bo umaknil v puščavo. Cena nafte bo padla. Integrirali se bosta rimsko katoliška in pravoslavna cerkev. Podpisan bo SALT III. Kitajci in Rusi se bodo sporazumeli. Konec oboroževalne tekme. Nastala bo prava tišina.

Zrasla bosta delovna zavest in standard. Ukinjene bodo Tik – Tak ure, uveden 4-dnevni delovni čas. Porodniške dopuste bodo koristili tudi moški. Dinar bo konvertibilen. Sledi prost uvoz. Ukinjen bo prometni davek. Bencin bo brezplačen. Milici bodo zaplenjeni balončki. Reprezentanca bo neomejena. Porasle bodo investicije. Nič več ne bo repov pred trgovinami – dovolj bo stanovanj in otroških vrtcev. Edino kave, fižola in praškov bo primanjlovalo.

Zato vas opozarjam! Bodite previdni, ne popustite! Ne prepustite se lagodnosti. Važno je zdravje! Zaradi tega jejte manj, ne kadite in, kot je dejal eden od naših tovarišev, tudi popiti ni treba vsega, kar vidite!

Pa srečno novo leto vam želi BB!

Ljudska obramba in družbena samozaščita v sozdu Mercator

Milan Tatalović – Delovna skupnost SOZD

Izhajati iz izkušenj revolucije in prilagajati sodobnim razmeram

Analiza uresničevanja nalog s področja LO in DS v okviru srednjeročnega obdobja 1976–1980

Realizacija ustavnih določil o ljudski obrambi in družbeni samozaščiti, Zakona o ljudski obrambi in Zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, idejnopoličnih usmeritev, opredeljenih v sklepnih dokumentih X. kongresa ZKJ in VII. kongresa ZKS in drugih priporočil, stališč in sklepov partijskih organov ter srednjeročnih načrtov razvoja LO, je bila zadnja leta osnova in istočnica za prizadevno delo v SOZD Mercator.

Krepitvi obrambne sposobnosti smo v SOZD Mercator že od samega začetka uveljavljanja koncepta splošne ljudske obrambe posvečali veliko pozornost. Čeprav je bila zasnova sedanjih, ustavno in zakonsko uveljavljenih oblik obrambnega organiziranja in pripravljanih postavljenih že v samih pripravah ZKJ, smo se na poti do sedanje stopnje obrambne organiziranosti srečevali s številnimi težavami. Še vedno močno ukoreninjena zavest, da je varnost pred zunanjim in notranjim sovražnikom predvsem skrb JLA in drugih specializiranih strokovnih organov, so bile glavne težave, ki jih je bilo treba premagovati v začetnih obdobjih organiziranega uveljavljanja koncepta SLO. Toda s splošno demokratizacijo družbenih odnosov v zadnjem srednjeročnem obdobju, z dograjevanjem normativnih okvirov ljudske obrambe v aktih SOZD, začetni od samoupravnega sporazuma o združevanju, pravilnika o določanju in varovanju tajnih podatkov ljudske obrambe, pravilnika o družbeni samozaščiti, do statutov in drugih aktov, predvsem pa z organizirano aktivnostjo vseh samoupravnih in drugih družbenih organov, ki jih je usmerjala avantgardna Zveza komunistov, smo te težave uspešno premagovali.

Hiter napredek na področju ljudske obrambe in družbene samozaščite beležimo v SOZD Mercator zlasti po usvojitvi zakona o ljudski obrambi SRS leta 1976, v katerem je podrobneje določeno mesto slehernega delavca, TOZD in drugih faktorjev v organizaciji ljudske obrambe in uresničevanju ustavnih pravic državljanov, da se organizirajo in branijo svojo domovino.

Naša skupna prizadevanja in aktivnost je bila v tem času usmerjena predvsem v pripravo in izdelavo obrambnih načrtov TOZD, DO in SOZD, usklajevanje in uresničevanje obrambnih načrtov v občinah, za katere bi bil Mercator oskrbovalec v primeru vojne, v realizaciji ustavnih in zakonskih določil, ki opredeljujejo oblike in vsebino obrambnega organiziranja, v usposabljanje delovnih ljudi, posebej vodilnih delavcev, za izvajanje praktičnih nalog in ukrepov priprav za obrambo in družbeno samozaščito preko praktičnih vaj. Na teh vajah so vsi odgovorni faktorji in posamezniki pokazali takšno prizadevnost, kot da gre za pravo vojno stanje. V SOZD Mercator ima več kot tretjina zaposlenih konkretne naloge za primer vojne – bodisi v CZ, NZ, delovne obveznosti ali dolžnosti v okviru družbene samozaščite in nekatere druge, za katere se organizirano usposablja in pripravljajo. Vsi delavci SOZD Mercator so vsako leto zajeti z različnimi oblikami vzgoje in usposabljanja – bodisi v KS ali v podjetju. Usposabljanje pa ni usmerjeno le v usposabljanje njihovih strokovnih nalog v vojni, temveč tudi v aktivno udeležbo v procesih odločanja o zadevah ljudske obrambe in družbene samozaščite v delegatskih skupščinah, njihovih organih, v samoupravnih organih OZD ter v organih LO in DS, ki praktično delujejo že v vseh naših TOZD, DO in SOZD.

V naslednjem obdobju bomo morali še več narediti pri organiziranju CZ v delovni skupnosti SOZD ter materijalizaciji ljudske obrambe.

Skupne smernice plana razvoja za obdobje od leta 1981 do 1985 na področju LO in DS

Doseženi uspehi in izkušnje, ki smo jih pridobili v dosedanjem razvoju splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, zlasti še izkušnje zadnjih nekaj let, nas vzpodbujajo in obenem zavezujejo, da naše skupne napore usmerimo v uresničevanje naslednjih temeljnih nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite:

– splošno ljudsko obrambo moramo, kot eksistenčno vprašanje našega obstoja in nadaljnega razvoja socialističnega samoupravnega sistema, še nadalje razvijati in krepiti v vseh njenih prvinah in oblikah, ki vključujejo vse delovne ljudi in vse sestavine našega družbenopolitičnega in gospodarskega sistema.

Nadaljnje podružbljanje obrambe in zaščite mora sloneti na celovitem uveljavljanju ustavno opredeljenih samoupravnih družbenih odnosov, tako da bodo priprave resnično postale sestavina redne dejavnosti vseh subjektov v TOZD, DO in SOZD. Pri tem moramo še posebej upoštevati, da je vsestranska osveščenost in usposobljenost delovnih ljudi najboljša osnova njihove pripravljenosti in sposobnosti za aktivno udeležbo v procesih odločanja o zadevah obrambe in družbene samozaščite v miru, v vojni pa za aktivno udeležbo v oboroženih in drugih oblikah odpora in zaščite;

– zavedati se moramo, da je obrambna pripravljenost, volja in zavest delovnih ljudi za uresničevanje nalog splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite, v največji meri odvisna od naše idejnopolične usmerjenosti, organiziranosti in sposobnosti za učinkovito reševanje vseh aktualnih nalog v miru in od tega kako in koliko smo sposobni pri izvrševanju teh vprašanj in nalog upoštevati interese obrambe;

– pri obrambnem organiziranju in pripravljanih ter izvajanju nalog moramo izhajati iz bogatih tradicij in izkušenj, ki smo jih pridobili v času NOB in revolucije. Te izkušnje moramo sistematično prenašati na mlajše rodove. Vsestransko jih moramo upoštevati in

današnjim razmeram prilagojene vgrajevati v obrambne načrte TOZD;

– s splošnimi normativnimi akti in drugo samoupravno regulativo TOZD, SO in SOZD moramo tudi nadalje dosledno uveljaviti vse ustavno in zakonsko zasnovane oblike in načine obrambnega organiziranja in uveljavljanja družbene samozaščite. To pomeni, da mora biti celotni normativni okvir LO in DS kar najbolj prilagojen specifičnim nalogam naše SOZD, kot jih na temelju Ustave opredeljuje Zakon o združenem delu. Le tako bi prihajala do polnega izraza iniciativa vseh nosilcev priprav;

– v srednjeročni načrt razvoja in programa moramo vgraditi skupne in splošne interese LO in DS na ravni TOZD, DO in SOZD, kar se nam do zdaj ni najbolj posrečilo. Zato moramo dosledno uveljaviti ustavno in zakonsko opredeljene principe družbenega planiranja v teh sredinah.

V naslednjem planskem obdobju je treba v delovni skupnosti SOZD materialno zagotoviti zavarovanje ljudi in opremo splošne enote civilne zaščite, enote narodne zaščite ter izgradnjo zaklonišča. Za CZ in NZ je treba zagotoviti okrog 150.000 din, medtem ko je izgradnja zaklonišča posebna naloga, ki jo je treba rešiti v sestavi širše skupnosti. Tudi s srednjeročnimi plani TOZD je treba zagotoviti sredstva za potrebe LO in DS v TOZD;

– v srednjeročnem obdobju je treba za usposabljanje delovnih ljudi in vodilne strukture organizirati vsako leto vaje, za kar je treba v delovni skupnosti zagotoviti okrog 100.000 din;

– še bolj moramo okrepiti družbenopolitično vlogo in odgovornost ZK, sindikata, mladine in organov družbenega samoupravljanja. Ta se mora odražati v pogostejšem obravnavanju problematike obrambnih vprašanj in oblikovanju konkretnih usmeritev v osvajanju neposrednih oblik dela v TOZD, DO in SOZD. Treba je še naprej nuditi strokovno pomoč odborom in komitejem za LO in DS v TOZD.

V naših TOZD in DO so formirani odbori in komiteji za LO in DS. Zagotoviti moramo vse pogoje, da bo njihova aktivnost na višku. Pri

Uspeh skupni nastop DPO tozda Hladilnica, pripadnikov JLA in kulturne komisije pri KOS sozda Mercator. Foto: Jože Rozman

Sodelovanje tozda in vojašnice

Kulturni dogodek v ljubljanski Hladilnici

Odprli ob dnevu JLA

Če vas pot zanese v tozda Hladilnico na Mesarski 6 in če imate vsaj malo časa, stopite v sejno sobo in si oglejte razstavo fotografij **Kancijana Hvastije** iz plansko-analitičnega sektorja Delovne skupnosti sozda Mercator. Ne bo vam žal, saj boste morda prvič odkrili tisto moč in razsežnost fotografije, ki je dosedaj niste poznali. Kritičen, samironičen, posmehljiv, zasanjan, otožen in lep pogled na svet in naš vsakdan skozi oko fotografske kamere, hip ali večnost življenja, ujeta v črno-belem papirju. Mogoče

boste ostali dlje, kot ste sprva nameravali...

Razstavo fotografij, ki so bile pred tem na ogled že v jedilnici Delovne skupnosti sozda Mercator in tozdu Grosist, sta ob 30-letnici Mercatorja in dnevu JLA organizirali kulturna komisija koordinacijskega odbora sindikata sozda Mercator in tozda Hladilnica. Odprta je bila 19. decembra s krajšim kulturnim programom, fotografije si lahko ogledate do 31. decembra.

Tekst in foto: Jože Rozman

tem ima posebno vlogo in odgovornost organizacija ZK v TOZD in delovni skupnosti; ta je neposredno odgovorna za uresničevanje sistema splošne ljudske obrambe in za uveljavljanje družbene samozaščite na vseh ravneh in v vseh sredinah, zato morajo pospešiti usposabljanje in pripravljane svojih članov za aktivno udeležbo pri usmerjanju dejavnosti in angažiranju pri izvajanju tekočih nalog;

– organizacije ZK morajo posvetiti posebno pozornost kadrovanju vodilnih delavcev, ki imajo posebne naloge pri uresničevanju politike in naloge s področja LO. Vodilni delavec ne opravlja svojih nalog na delovnem mestu, če ne izvaja dosledno nalog s področja LO. Takšen delavec ne more imeti podpore ZK za zasedbo delovnega mesta;

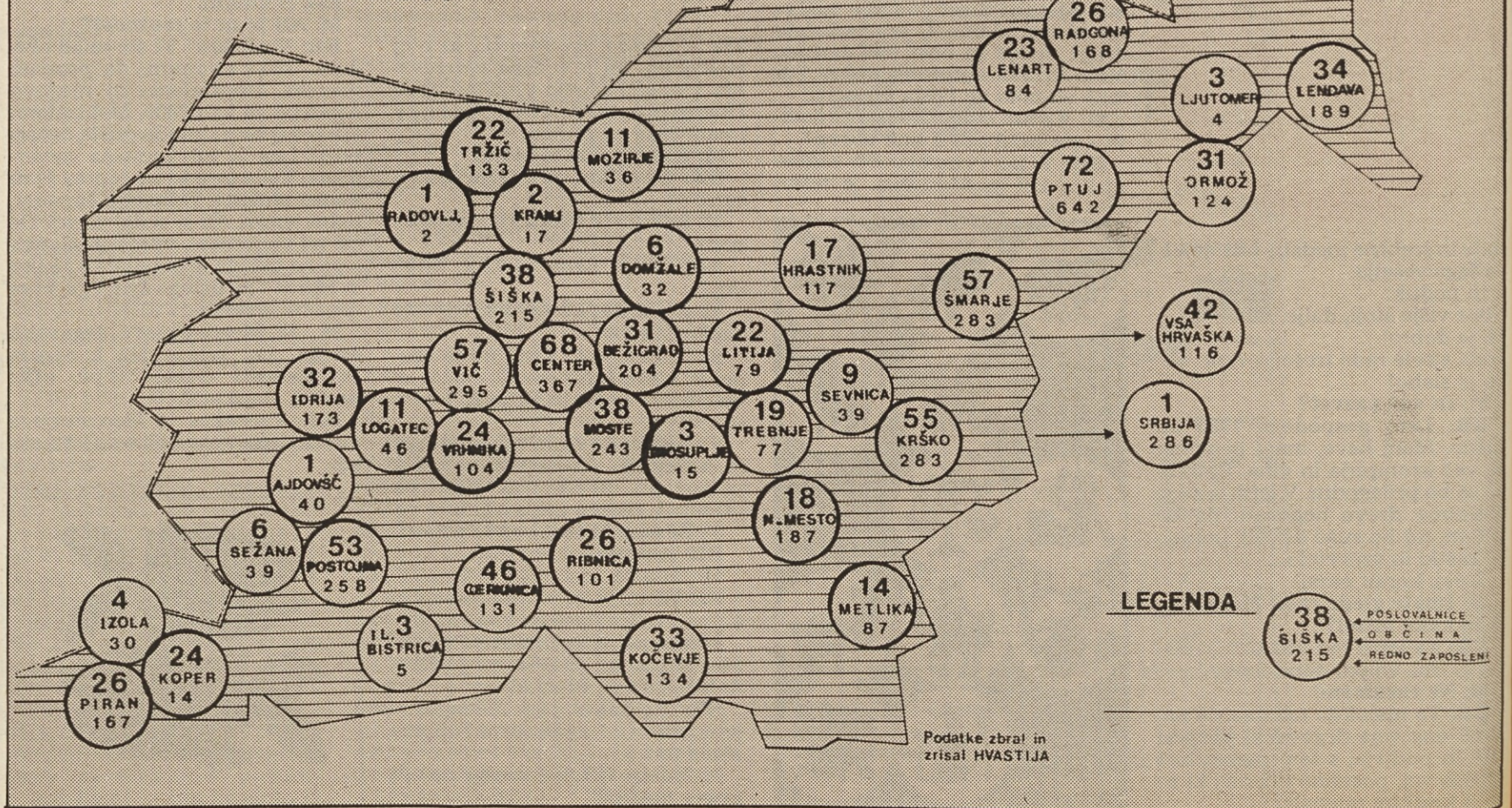
– glasilo Mercator mora postati s svojo informacijsko politično de-

javnostjo neposredni nosilec in sestavni del moralno psiholoških priprav za SLO ter mobilizator vseh delovnih ljudi pri razvijanju varnostne kulture. Za realizacijo teh nalog so neposredno odgovorni samoupravni organi, predvsem komunisti, ki delajo na tem področju;

– na področju civilne zaščite moramo težišče prizadevanj usmeriti v priprave CZ, opremljanje enot in usposabljanje posameznih članov in enot za izvajanje nalog. Kadrovske je treba okrepiti vse organizirane dele civilne zaščite;

– nenazadnje moramo razvijati najuspešnejše oblike in vsebino sodelovanja s KS in občinami, pokrajinskimi in republičkimi organi ter političnimi strukturami, ki bodo zagotavljale enotnost in vsklajenost v obrambnem načrtovanju in pripravljanih.

TRGOVINE IN REDNO ZAPOSLENI PO OBČINAH IN REPUBLIKAH SOZD MERCATOR

Športnikov kotichek

Sonja Dolinšek - M-Slovenija sadje

Oprema za Mt. Blanc

Za vzpon na Mt. Blanc se bodo odločili le nekateri med navdušenimi planinci. Zato pa je podobna oprema nujno potrebna tudi za zimske in zgodnjepomladanske vzpone v naših gorah, kjer nas višina sicer res ne spravi ob sapo, zato pa dosti bolj pogosto »grizemo kolena« in se po prstih plazimo čez plazovita pobočja. In zakaj o opremi že sedaj? Malo zato, ker bo naša tura, kljub prestopnemu letu, že kaj kmalu tu, malo pa tudi zato, ker je oprema običajno draga in je ne moremo nakupiti zadnji hip. Tudi navaditi se moramo ravnati z njo; čevlji, ki so najvažnejši del naše opreme, pa sploh potrebujejo dolgotrajno pripravljalo nego.

Naša Alpina izdeluje že odlične čevlje, preizkušene v Himalaji. Pri nakupu ne glejmo na ceno; ti isti, ki so dražji, so trpežnejši. Čevlji morajo segati nekaj centimetrov čez gležnje, imeti morajo nepregiben podplat z narezano gumo (Vibram podplat). Pravo usnje je lahko obrnjeno na svetlečo ali tako imenovano »semiš« stran, bolj pa je važno, kako čevlje pripravimo. Za ta namen so znani slovenski gorniki že vrsto pokolenj, po ustnem izročilu svetovali posebno zaščitno mazilo: 10 dkg čebeljega voska in 10 dkg parafina, ki ju dobimo v voskarni, 1 tubo Gumitran maže in 1 del terpentina. Vse trde sestavine stopimo med seboj (ne pregrejmo jih!) in razmešamo s terpentinom, nato pa nalijemo v škatlo (najbolje od kreme za čevlje). Snov se ohladi in strdi in če jo želimo vtreti v usnje, moramo čevlje poprej dobro ogreti. Ko jih ogrevamo, pazimo, da ne bomo pregreli gumijastih podplato, poprej pa še odstranimo vezalke. Na ogrete čevlje nanašamo mazilo, dokler ga usnje še vpija.

Zlasti skrbno namažemo šive. Ta postopek ponovimo trikrat v zaporedju nekaj dni. S tako oskrbljenimi čevlji bomo lahko hodili po snegu nekaj ur, ne da bi nam premočili in šele po večkratni uporabi se bomo morali pripraviti lotiti znova. Nikar pa ne mislite, da čevljev zdaj ni potrebno več redno čistiti in mazati z običajno kremo za čevlje. Mazilo je resnično zgolj za notranjo zaščito usnja.

– naj bodo široki vsaj 3 cm in po možnosti iz sintetičnega materiala. Ko namreč dereze pritrdimo na čevlje, lahko z ozkimi trakovi zavremo normalno kroženje krvi v nogi, kar je idealen pogoj za nastanek omrzlin. Ker sintetični materiali običajno ne vpijajo dosti vlage, tudi zmrznejo ne tako zelo. In še nekaj – zaponka za fiksiranje »gurtne« naj bo čim enostavnejša (na luknje), da jo lažje odpnemo, tudi če je zamrznjena.

• Za dolgotrajno hojo po ne prestrmem snežnem pobočju, ki ni zaledenelo, lahko nadomestimo cepin s **smučarskimi palicami**, vendar le, če smo vajeni hoditi z njimi. Če tega ne znamo, jih ne jemljimo na pot, saj bomo prišli na cilj čisto »crknjeni«.

• **Ledeniška očala** so pripomoček, brez katerega ne smemo na sneg! Zlasti ne v višinah, kjer je ozračje čistejše in se sončni žarki pod direktnjšim kotom odbijajo od slepeče površine. Očala morajo imeti pravo steklo. Na plastiki se namreč pojavljajo raze, ki oči še bolj utrujajo. Okvir očal se mora tesno prilegati k obrazu, kajti sončni žarki nas slepe tudi od strani. Po prava ledeniška očala moramo čez mejo, zelo primerna pa bomo lahko kupili tudi v Chamoinixu.

• **Baterija** naj bo po možnosti čelna (Wonder), če pa je nimamo, bo

Rekreacija v M-Rudarju

Ela Kovač - M-Rudar

Smučarski tečaj za Idrijčane

Na sestanku konference sindikata Mercator-Rudarja v Idriji, so člani sprejeli sklep o organizaciji smučarskega tečaja, ki se ga bodo lahko udeležili vsi ljubitelji smučanja v delovni organizaciji. Smučarski tečaj bosta vodila Janko Vogrič in Tine Jereb. Obema je delovna organizacija omogočila, da sta se usposobila za vaditelja smučanja.

Tečaj naj bi potekal v dveh skupinah. V eni skupini bodo smučarji začetniki, v drugi pa bodo lahko vadili tisti smučarji, ki se bodo udeležili zimske Mercatoriade.

S tem želi sindikalna organizacija Mercator-Rudarja vključiti v zimsko rekreacijo čimveč članov kolektiva.

KAKO BOMO FINANCIRALI AKCIJE

K O R Š MERCATOR

V OLIMPIJSKEM LETU ?

naziv akcije	prehrana	prevozi	tehnična izvedba	odličja	štartnine	možna sodelovanja družinskih članov	propaganda	rok izvedbe
zimski mercatoriada								februar
letna mercatoriada								maj
zimski živiliada								marec
letni živiliada								junij
zimski občinska tekmovanja								marec
letni občinska tekmovanja								junij
sodelovanje z zdomci								občasno
planinski izleti								maj-oktober
kolesarski trim								september
področna tekmovanja								jesenski mes.
pohod ob žici								maj

Visoko odlikovanje

Uredniški odbor glasila »Naš gostinec«

Planinec in družbeni delavec

Direktor TOZD Jelka-Hrastnik (M-Hoteli gostinstvo) Drago Kozole, je bil po ukazu predsednika republike odlikovan z redom dela s srebrnim vencem za dolgoletno uspešno delo na področju planinstva in razvoja krajevne samouprave ter splošne uspešnosti na področju družbenega dela.

Drago Kozole, ki živi s kolektivom TOZD kot s svojo družino, najde v prostem času vedno dovolj moči za številne aktivnosti. Tako že nad 20 let gospodari s planinskim domom v Gorah nad Hrastnikom. Dolga leta je tudi predsednik Meddruštvenega odbora Zasavskih planinskih društev, ki združuje 11 društev na področju od Litije do Dobove. V

Foto: Kancijan Hvastija

Se nekaj besed o ostali obvezni opremi:

• **Cepin** naj bo kakavosten, dobro nasajen, čim lažji, na vsak način pa mora imeti zaščitno držalno zanko, ki ne zdrsne po ratišču (sredi ratišča naj bo ustavljajna zakovica). Dolžino cepina pri nakupovanju izmerimo tako, da si držalno zanko obesimo okrog zapestja, konic ratišča pa se mora ravno dotikati tal. Držalna zanka mora imeti objemko, s katero sicer ohlapno zanko zadržujemo okrog zapestja.

• **Dereze** so lahko deseterke ali dvanajsterke (po številu zobcev). Trakovi za pripenjanje derez na čevlje – tako imenovane »gurtne«

zadostovala takšna, ki jo lahko obesimo okrog vratu in sveti naprej, tako da imamo roke proste. Na pot moramo obvezno vzeti tudi rezervni vložek. Baterija pride prav ne le ponoči, ampak tudi v slabem vremenu, ali v koči, oz. zavetišču, kjer ni luči.

• **Krema** za obraz z zaščitnim faktorjem 4 vas bo rešila pred opeklinami, ki jih povzročata višinsko sonce, zaščitna **krema za ustnice** pa nadležnega herpesa in razpokanin.

O tem, kaj bomo oblekli, jedli in zložili v nahrbtnik, pa v naslednji številki.

Tudi vsaka vrata se ne odpro – le na lepo besedo.

Ne hodim k šefu zaradi njega! Kar vprašajte njegovo tajnico!

Nam so vsiljevali delovne navade – sebi pa delovna mesta.

Simon Bošnjakov

Planinski zvezi Slovenije opravlja funkcijo predsednika izvršilnega odbora. Za uspešno delo na področju planinstva je bil že tudi odlikovan s srebrnim in zlatim odličjem ter s plaketo PZS. Desetletja je že vključen v delo krajevnih skupnosti in komunalne dejavnosti v občini Hrastnik, predvsem pa je aktiven v krajevni skupnosti Dol pri Hrastniku. Že drugo mandatno obdobje vodi tudi izvršilni odbor skupnosti KS v občini Hrastnik. Aktiven je v matičnem gasilnem društvu in na občinski gasilski zvezi; tudi tukaj je bil že večkrat odlikovan.

Pripis uredništva: iskrenim čestitkam ob podelitvi odlikovanja se pridružuje tudi »Mercator.«

Proslava v Obrežu

Center za obveščanje

M-Zarja je praznovala 20-letnico

Ob 20. obletnici enovite delovne organizacije Mercator-Zarja iz Ormoža in 30. obletnici Mercatorja, je bila v nedeljo, 23. decembra, proslava v kulturnem domu v Obrežu.

Po ogledu nove trgovske hiše M-Zarje v Središču ob Dravi je bila dopoldne svečana seja delavskega sveta. O poti delovne organizacije od začetkov do danes je spregovorila direktorica Anica Lukaček, za njo sta številnim udeležencem proslave spregovorila še namestnik generalnega direktorja sozda Mercator, Vukadin Nedeljković in predsednik skupščine občine Ormož, Mirko Novak.

Upokojemcem in zaslužnim dolgoletnim delavcem M-Zarje so potem podelili priznanja in jubilejne nagrade. Priznanje in zahvalo so podelili tudi delovni organizaciji MIP iz Ptujja za dolgo-

letno uspešno delo in medsebojno sodelovanje.

Proslava se je nadaljevala z občnim zborom sindikalne organizacije, kjer so med drugim prebrali poročilo o delovanju OOOZS v dveletnem obdobju, na koncu pa so izvolili nov izvršni in nadzorni odbor ter delegate za koordinacijski odbor sindikata v sozdu.

Kulturni dom v Obrežu je gostoljubno sprejel udeležence proslave

Direktorica Anica Lukaček je opisala razvojno pot M-Zarje

Po slavnostnem in uradnem delu proslave so s prisrčnim nastopom razveselili prisotne mladi plesalci folklorne skupine iz Obreža, potem pa so nadvse gostoljubni domačini iz M-Zarje in kulturnega društva iz Obreža pripravili tovariško srečanje, ki se je prevesilo v pozno popoldne.

Tekst in foto: Jože Rozman

Dolgoletnim in zaslužnim sodelavcem so podelili priznanja in zahvale

Drugi o nas • Drugi o nas • Drugi o nas • Drugi o nas • Drugi o nas • Drugi o nas

Za začetek najprej dolg iz prejšnjega meseca. V sobotni, praznični prilogi Dela (28. novembra 1979) je bil objavljen članek o 220 največjih delovnih organizacijah v Jugoslaviji. Na seznamu, ki so ga sestavljali s pomočjo službe družbenega knjigovodstva oblikovali po podatkih zaključnih računov za lansko leto, je 140 proizvodnih, 60 trgovskih in 20 organizacij za promet in zvezo. Poglavitno merilo je skupni prihodek. Na lestvici trgovskih in gostinskih organizacij zdrženega dela je prvi sarajevski UPI, druga je banjaluska AIPK Bosanska Krajina, tretji ljubljanski Mercator, četrti beograjski Centroprom, peta ljubljanska Emona, šesta murskosoboška ABC Pomurka, sedma celjska Dobrina, osma je ljubljanski Petrol itd. Pod vrh je skočila tudi mariborska Tima (za 17. mest navzgor), za ravno toliko mest navzdol pa je zdrknila ljubljanska Metalka.

Po podatkih liste »220 največjih« je slovensko gospodarstvo še vedno najmočnejše v trgovini, saj je na seznamu 60. največjih trgovskih ozdov kar 17 organizacij iz Slovenije, med prvo osmerico pa jih je celo pet iz Slovenije.

Analistiki beograjskega Inštituta za ekonomiko investicij so med drugim raziskali tudi sestavo dvajsetih največjih organizacij in ugotovili, da med njimi prevladujejo konglomerati, sestavljeni »iz turizma, posojanja avtomobilov do trgovine«. To je po eni strani dobro, po drugi pa slabo, vendar se sedaj v te podrobnosti ne bomo spuščali. Kot primer, da so takšni skupki najbolj pogosti ravno pri trgovskih organizacijah, je v članku naveden Mercator, ki je »sozd za dejavnost kmetijstva, industrije, trgovine, gostinstva in storitev«.

Tudi ta mesec so slovenski časniki v zvezi s trgovino največ pisali o (ne)urejeni preskrbi, zakaj je do nje prišlo in ukrepah, ki naj v bodoče omogočijo redno preskrbo s potrošnim blagom.

Dolenjski list je 29. novembra obvestil bralce, da na Dolenjsko že prihajajo pošiljke pralnih praškov, kave in limon. Tako je »Mercator (za pisca članka je tisto, kar je nekoč bilo Mercator, tudi še zdaj samo Mercator, vemo pa, da so na Dolenjskem trije Mercatorjovi tozdi) 21. novembra dobil 1396 kilogramov kave in z njo za nekaj ur napolnil police v svojih

prodajalnah po Dolenjski, pa še trgovine Kmetijske zadruge. Tudi 25 ton pralnega praška je prišlo in takoj šlo k potrošnikom. »Tako dobesedno Dolenjski list.«

»Skladišča-skrivališča« je z mastnimi črkami v naslovu zapisalo Delo 6. decembra, v podnaslovu pa, da inšpektorji odkrivajo skrite zaloge pralnih praškov in kave v skladiščih. Med drugimi so obiskali tudi samopostrežnico tozda Dolomiti na Gerbičevi 49 in v skladišču našli 110 kilogramov pralnega praška, na policah v trgovini pa ga ni bilo. Za tolažbo(?): podobnih kršiteljev je bilo tudi drugod precej.

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASLO SOCIALISTICHNE ZVEZE DELAVCEV LJUBLJANE SLOVENIJE

»Preskrba ne sme biti le na ramah trgovine« je naslov članka v Delu istega dne. Tu sicer Mercator posebej ni omenjen, vendar je članek kljub temu zanimiv. Beograjski dopisnik Dela se je udeležil tiskovne konference v Gospodarski zbornici Jugoslavije, kjer so predstavniki splošnega združenja za trgovino govorili o preteklih in bodoči preskrbi. Pri tem so ugotovili, da ni nobenega opravičila za pomanjkanje kmetijskih pridelkov, saj jih pridelamo dovolj, potrebno pa je preveriti samoupravne sporazume med proizvajalci in trgovino, saj mnoge ne obvezujejo dovolj, to pa je izgovor za neodgovornost. Vzrok za nezadostno preskrbljenost z živili je tudi počasno uresničevanje zastavljene kmetijske politike in pomanjkanje blagovnih rezerv.

Podobno so razmišljali tudi na izvršilnem odboru Gospodarske zbornice Slovenije, saj je Dnevnik 13. decembra zapisal, da preskrba ni le skrbi enega, trgovina pa je le del družbene reprodukcije, zato se morajo tudi v proizvodnji zavzemati za dobro preskrbo.

7. decembra je bila seja izvršilnega odbora splošnega združenja trgovine. O njej je poročalo Delo 8. decembra v članku z naslovom »Predvsem preprečevati motnje v preskrbi«, razpravljali pa so o vzrokih za motnje v preskrbi in ukrepih, da do takšnih spodrsiljav ne bo več prišlo. Vzroki:

- neuskaljena razmerja med proizvodnjo in potrošnjo, ki so se zaostriala ob letošnji omejitvi uvoza

- slabo pretehtani ukrepi pri oblikovanju cen

- zapiranje deviznih tokov v republiške okvire

- slaba povezanost med proizvodnjo in trgovino

- nepripravljenost trgovine na večje skoke v porabi

Ukrepi:

- oblikovati ustrezne zaloge v trgovini na debelo in drobno in zagotoviti sredstva za to. Tu je treba upoštevati, da zlasti trgovina z živili zaradi nizke akumulacije nima denarja za gradnjo potrebnih skladišč in oblikovanje večjih zalog.

O ostalih ukrepih ne kaže govoriti, če ne bomo tudi zares ukrepali, saj so na sami seji izvršilnega odbora splošnega združenja trgovine ugotovili, da smo podobne ukrepe tudi v prejšnjih letih že večkrat sprejeli, ko pa je kritično obdobje minilo, smo nanje pozabili.

O tem in podobnem so pisali še Dolenjski list 13. decembra (»Trgovci živijo od kupcev«), istega dne tudi Delo (»Tudi surovin premalo«, v podnaslovu pa, da je »za neuskaljenost med ponudbo in povpraševanjem za posamezne izdelke kriva tudi slabša preskrba s potrebnimi surovinami«) in zopet Delo 18. decembra. Iz članka z naslovom »Kali kupovalne mrzlice« zvezo, da so o ljubljanski preskrbi razpravljali tudi na mestni konferenci svetov potrošnikov in k znanim vzrokom pridali še enega, potrošnikovo kulturo in solidarnost, saj mnogi ob takšnih ali drugačnih govorih kopičijo zaloge, s tem pa podžigajo potrošniško mrzlico. Udeleženci konference se na koncu niso strinjali z zapiranjem trgovin zaradi pomanjkanja trgovskega kadra.

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELO

GLASLO SOCIALISTICHNE ZVEZE DELAVCEV LJUBLJANE SLOVENIJE

»Železne rezerve živil« je naslov članka v Delu 13. decembra. Na seji sisa za preksrbo Ljubljane z živili so govorili o tem, da je treba čimprej zagotoviti trimesečne rezerve živil in drugega blaga široke porabe, kar naj bi omogočalo nemoteno preskrbo Ljubljancem. Zato bo treba v kratkem zgraditi dodatne skladiščne prostore. Tu je omenjen tudi Mercator, ki bo v kratkem zgradil skladišče, katere-

ga del bo namenjen za shranjevanje takšnih rezerv. Del denarja za tovrstna skladišča bo prispeval tudi mestni proračun, ravno tako pa bo pomagal tudi predelovalcem hrane, ki zalaga ljubljansko tržišče.

Tako Delo, o skladišču in poslovnem centru Mercatorja v Ljubljani pa je poročal tudi Gradisov vestnik v novembrski številki in članek opremil s šestimi fotografijami. Iz članka povzemamo tole: poslovni center je sestavljen iz več objektov. Diskont trgovina je gradbeno že končana, blagovni center je sestavljen iz glavnega skladišča, upravnega poslojpa tozda Grosist, obrata družbene prehrane, dvorane za zbornice delovnih ljudi, lope za embalažo, avtomobilskega servisa in zaklonsišča. Poleg objektov za Industrijo motornih vozil iz Novega mesta je to gradbišče največje za Gradisov tozd Ljubljana-okolica. Na njem dela povprečno 250 delavcev, rabili pa bi jih več, vendar tudi gradbincem primanjkuje delovne sile. Prav zaradi tega in pomanjkanja nekaterih materialov je nastala tritedenska zamuda pri gradnji. Objekt mora biti gotov do 31. oktobra 1980. Poudarek del je sedaj na glavnem skladišču, ki je dolgo 220 in široko 80 metrov.

DNEVNIK

Ko smo že pri gradnjah, še tole. Dnevnik je 13. decembra vprašal, »Kdaj nova trgovina v Horjulu?« Krajevna skupnost Horjul, ki šteje več kot 2800 prebivalcev, bo imela še vedno eno samo, zastarelo in premajhno trgovino, saj za novo ni denarja. Za razlago smo prosili direktorja tozda Dolomiti, Ludvika Čampo, ki je povedal, da je bila v srednjeročnem planu 1976-1980 gradnje trgovin načrtovana tudi gradnja trgovine v Horjulu. Glede na razpoložljiva sredstva, stanje urbanistične dokumentacije in zmanjšanje bančnih kreditov, trgovina v prihodnjem letu ne bo mogla biti zgrajena, zato so jo prenesli v naslednje srednjeročno obdobje. Vendar bo trgovina tudi v naslednjih letih lahko zgrajena le, če bodo banka, sozd Mercator in tudi družba zbrali dovolj sredstev, saj sam tozd toliko denarja ne more zbrati.

»Kdo vse (in kako) si te dni umiva roke?« je naslov članka v Delu

7. decembra. V njem je opisan »pink-ponk« med največjim izdelovalcem praškov v Sloveniji (Zlatorog) in trgovcem, ki proda največ teh praškov v naši republiki (SOZD Mercator). Zadeva je podobna zgodbi o jari kači in steklem polžu, pravita novinarja, ki sta članek zapisala.

Mercator (v njegovem imenu je govoril pomočnik komercialnega direktorja sozd Mercator, Branko Lepenik): z mariborsko tovarno lepo sodelujemo, a je kljub temu prišlo do kratkega stika zaradi kozmetike in pralnih praškov. Julija letos smo dobili od Zlatoroga 50 ton praškov, avgusta 45 ton, septembra 25 ton, oktobra 9 in novembra 20 ton. (Mercator je eden glavnih Zlatorogovih odjemalcev). V drugi polovici leta smo dali na rešeto naše dobavitelje kozmetike, zato smo se zamerili Zlatorogu.

Zlatorog: Mercator ni prenehal sodelovati z nami, vendar se je kljub samoupravnemu sporazumu o trajnem združevanju dela in sredstev začel omejevati na nekatere skupine naših izdelkov. Od nas želi kupovati samo tisto, česar primanjkuje na jugoslovanskem trgu, drugega se otepa.

Mercator: Zlatorog je in bo ostal naš prvi in največji dobavitelj, vendar imamo tudi mi pravico do določenih notranjih premikov, zato smo se odločili, da bomo počistili med kozmetičnimi izdelki, ki jih prodajamo.

Zlatorog: Mercator bi od nas rad kupoval samo detergente, lakove za lase in šminke pa ne. (Ne povedo pa, da je izdelovanje kozmetike bolj donosno kot izdelovanje pralnih praškov.)

Zaključek v Delu je tak: tako izdelovalec kot trgovec se še zmeraj ne znata otestiti klasičnega dajdam in se ga bržčas tudi ne bosta, dokler se ne bosta odločila za temeljitejšo zehoto.

Za konec še enkrat inšpektorji. V mesnici TMI na Pogačarjevem trgu so našli 20 kg puranjega mesa, ki je neprijetno smrdelo, na površini pa je bilo sluzavo, v konjski mesnici TMI v Arkadah pa je bilo oporečno zmleto konjsko meso. V Mercatorjevi mesnici na šišenski tržnici je iz prometa romalo 6 kg puranjega mesa, iz poslovalnice na Celovski 104 pa 15 kg salame grič. O teh in drugih kršiteljih je pisalo Delo 20. decembra.

Zbral in napisal: Jože Rozman

Mercatorjeva ulica • Mercatorjeva ulica • Mercatorjeva

Mile Bitenc

Inventura v oranžni ulici

Leto se izteka. Vsepovsod postaja še živahneje, kot je bilo prej. Dela ne zmanjka, saj so na vrsti inventure in zbiranje najrazličnejših rezultatov dela.

Tudi pri nas je tako. Letos spomladi se je »rodila« rubrika Mercatorjeva ulica. Zamisel, ki smo jo nekajkrat že spravili v prakso, je bila dobra. Vsaj po odmevnosti med vami, dragi bralci, sodimo tako.

Zapisi pa smo, da je to ne le naša, temveč tudi vaša rubrika. Saj veste, dela je včasih čez glavo in tistih, ki redno ustvarjamo časopis, je bolj malo. Zato smo vam namignili, da sami vzamete v roke pero in napišete sestavek o vaši oranžni ulici. In če bi za nameček priložili še fotografijo, bi nas to še bolj razveselilo.

Pa ni prišlo do tega. Od nikoder ni prišlo pismo in tudi ni zazvonil telefon, ki bi povabil, naj tokrat reportažo pripravimo pri vas. Ne, ne mislimo vas niti najmanj grajati v teh dneh, ko že vsi nestrno pričakujemo tisto najdaljšo noč v letu. Samo spomniti vas želimo, da naše želje še veljajo in da računamo na to, da bomo v naslednjem letu bolje sodelovali.

Če se prav spomnim, sem rubriko Mercatorjeva ulica začel takrat, ko sem predstavil eno najstarejših ljubljanskih ulic – Nazorjevo. In potem smo šli naprej: v Tržič, Gornjo Radgono, pa se spet sprehodili po Ljubljani...

Sto in sto takšnih ulic imamo in rubrika bo lahko živela še lep čas. Veliko zanimivega bomo lahko napisali in hkrati z vašo prodajalno, gostilno ali kakšnim drugim lokalom predstavili tudi vas.

Te dni, ko se leto nagiba h koncu, je po vseh Mercatorjevih ulicah še bolj živahno. Mimo vsakdanjih nakupov zdaj po trgovinah stika tudi Dedek Mraz. Police so marsikje založene še bolj kot prej in nemalo je že pripravljenih daril.

Tako je tudi prav. Ali pa tako, kot so denimo napravili Tržičani: na novoletnem sejmu v Kranju po želji kupcev darila tudi aranžirajo.

Naši gostinci se pripravljajo na silvestrsko noč. Ob dobri glasbi in seveda polnih mizah bo marsikdo prebedel to noč v motelu Tikveš, hotelih Ilirija, Sremič, pa na Črnem vrhu ali drugje.

Vsi ne bomo odhajali z doma, kajti praznovanje Novega leta je lahko prijetno tudi doma. Seveda v prijetni družbi, ob televizorju ali dobri glasbi in ob tistem, kar gostitelj pripravi za na mizo. Za praznike so naši delavci v komercialnem sektorju pripravili ugodnejši, cenejši nakup čokolade, bonbonier, napolitank, pa seveda pijač. To ponudi vsaka naša prodajalna z živili v sleherni Mercatorjevi ulici.

Tudi mesarji se po svoje trudijo, čeprav z mesom in mesnimi izdel-

ki zadnje čase ne kaže najbolj rožnato. V postojnski tovarni mesnih izdelkov (M-Nanos, TOZD TMI) so mi povedali, da skušajo zadovoljiti vsaki želji kupcev in da se bodo založili, kolikor bo le v njihovih močeh.

V Ljubljani slovi po dobrem pečivu naša slaščičarna Evropa (M-Hoteli gostinstvo, TOZD Kavarne Evropa). Seveda je sedaj v delavnici dela še več kot poprej. Za darila in po naročilu dnevno pripravijo več kot sto tort, pa preko dvesto potic, da o tisočih sladica, ki jih postrežejo obiskovalcem, niti ne govorimo. In podobno je v Konditorju, od koder zalagajo razen lastnih slaščičarn tudi druge Mercatorjeve trgovine v Ljubljani.

Vrvež, ki vlada v tisočih naših prodajalnah po Sloveniji, pa tudi onstran republiške meje, v gostinskih lokalih, pa na razstavi pohištva v Krškem, na novoletnem sejmu in drugod, se bo, ko bomo obrnili list na koledarju, umiril. Prišle bodo inventure in za tem se bo začelo spet tisto običajno, umirjeno življenje. Morda bodo prenekateri šli mimo trgovine, gostilne; januar bo dolg in tudi precej »suh« mesec.

Ostale pa bodo vse naše Mercatorjeve ulice. Z reportersko torbo bomo prišli tudi k vam. In še enkrat naj zapišem našo veliko željo: pokličite nas ali pa vašo oranžno ulico predstavite sami. Velja, kajne?! Pa – srečno!

Sredi meseca decembra je bilo v Ljubljani tovariško srečanje nekdanjih in sedanjih direktorjev poslovnih enot oziroma tozdov delovne organizacije Mercator-Rožnik. Udeležili so se ga predstavniki

ki soza M-Rožnik, 12 nekdanjih direktorjev poslovnih enot, ki so se kasneje združile v M-Rožnik, in 8 direktorjev sedanjih tozdov ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Matjaž Marinček

Novoletni sejem v Kranju

Mile Bitenc

Prizadevani, a utesnjeni

Veliko blaga, malo popustov in visoka vstopnina – to bi lahko na kratko napisali o letošnjem novoletnem sejmu v Kranju.

Sobota 15. decembra. Lep, sončen dan je in kar ni moč verjeti, da smo na pragu zime. Pa vendarle je tako. Prednovoletni vrvež se pričanja vsepovsod, tudi na Gorenjskem. V Kranju so prav danes odprli novoletni sejem, dvajseti po vrsti. Sejem, kot so vsi ostali, pa morda le malce drugačen: tu bo te dni kupoval Dedek Mraz.

Prodajalcev je morda manj kot ponavadi, saj je zaradi gradnje nove večnamenske hale celotni sejem v eni dvorani, pa med njimi spet najdemo takšne, ki jih poznamo z minulih sejmov. Tudi ponu-

jajo skorajda prav isto, kot običajno. No, nekaj novosti je le in pa tisto, kar je zimskemu času primerno: smučarska oprema, zimska oblačila in razna drobna darila na Novo leto.

Kajpak je tu naša stara znanka iz Tržiča, Rožnikova TOZD Preskrba. Pohištvo in beli tehniko ter akustiki so dodali še smučiči in drugo smučarsko opremo. Osem prodajalcev si prizadeva doseči številko, ki so jo zapisali v planu: pol stare milijarde. Pravijo, da se bo treba pošteno potruditi, kajti konkurence je precej, cene pa so le malo nižje kot sicer. Tudi Dedek Mraz ni nič kaj radodaren s popusti. Pri pohištvu ob končnem računu odbijejo pet odstotkov, za akustiko in belo tehniko pa veljata le bora dva odstotka popusta. Torej bodo nakupi le malenkost cenejši. Pa je kljub vsemu bilo že ob samem začetku letošnjega sejma pri Mercatorju veliko obiskovalcev. Prodajalci pravijo, da se jih običajno 30 do 50 odstotkov vrne in ti se odločijo za nakup.

Pri pohištvu je posebno vabljiv lep in moderen regal »Dom de lux«, ki je novost, naprodaj pa je po ugodni ceni. Dobavni rok je tudi razmeroma kratek, kar velja tudi nasplošno za ostalo pohištvo.

Tržičani vabijo k nakupu s časopisnimi oglasi, natisnili pa so tudi letake, na katerih potrošniku izrekajo zahvalo za zaupanje in hkrati vabijo, da tudi v bodoče ostanejo njihovi zvesti kupci. Prijetna pozornost, kajne?!

Leto se izteka in za naslednje že snujejo načrte, kako se bodo spet predstavili na sejmih, ki pa jim predstavljajo velike stroške. Skoraj zagotovo bodo še sodelovali, vendar jih na letnem sejmu ne bomo več našli v stari hali C. To so namreč porušili zaradi gradnje nove, večnamenske dvorane. V novih prostorih pa bo delo in morda tudi prodaja lažja in uspešnejša.

Hitreje do banan

Med vrsto delovnih uspehov v letošnjem letu so delavci Mercator-Sadja zelenjave ponosni predvsem na nove in stare urejene prostore zorilnice. Urejene zorilnice namreč omogočajo, da banane zorijo v resnično tropski klimi, saj aparature ustvarjajo temperaturo od 16 do 18 stopinj Celzija ter 85 do 95-odstotno vlažnost zraka. V tako umetno ustvarjeni klimi potrebujejo banane za zorenje od 4 do 6 dni, odvisno pač od temperature pri sprejemu. Zmogljivost zorilnic se je z novimi prostori precej povečala – danes lahko istočasno zorimo preko 580 ton banan.

Nenazadnje je potrebno povedati, da so omenjene zorilnice večnamembne, saj lahko služijo kot zorilnice, hladilnice in kot običajni skladišni prostor za raznovrstno blago.

Mirko Vaupotič

Po poteh AVNOJ

Ela Kovač M-Rudar

Poučen izlet

Želji delavcev M-Rudarja iz Idrije, da bi si ogledali lepote naše domovine, je prisluhnila sindikalna organizacija ter organizirala izlet po poteh AVNOJ.

20. in 21. oktobra je 74 delavcev iz vseh temeljnih organizacij združenega dela Mercator Rudarja krenilo z dvema avtobusoma iz Idrije na dolgo pot, ki nas je najprej vodila do Jasenovca. Tu smo si ogledali spomenik žrtvam fašističnega terorja ter pri veličastnem spomeniku padlim položili lorovov venec. Udeležence izleta je v lepem, sončnem jesenskem vremenu pot vodila na Kozaro in nato preko Banjaluke v Jajce. Tu smo si ogledali spominski muzej

II. zasedanja AVNOJ, nato pa še Titovo pečino v Drvarju.

Bili smo presenečeni nad pozornostjo, ki jo delovni ljudje v krajih, ki smo jih obiskali, izkazujejo spomenikom NOB in naše revolucije.

Prijetno vzdušje je ustvaril naš harmonikar Zdenko, prav tako pa tudi vodiča izleta.

Namen sindikalnega izleta je bil tudi zblizanje članov kolektiva delovne organizacije.

Pri ogledu makete koncentracijskih taborišč. Foto: Ela Kovač

Predstavljamo naše dobavitelje

Predstavljamo naše dobavitelje

Mile Bitenc – studio za ekonomsko propagando

FRUCTAL-ALKO

Prazniki so prav pred durmi. Hitimo po trgovinah in stikamo med tisočimi stvarmi, da bi našli pravo darilo. Morda bo to, kar v današnji rubriki svetuje Fructal-Alko, marsikomu prišlo prav.

V lepi embalaži lahko kupite kavni set **Orli**. Kaj je to? Razen steklenice z **Orlijem** sta v škatli dva kozarca in stojalo z gorilnikom. Set je lahko prijetno darilo. Takšno, ki zaradi svoje izvirnosti in posebnosti toplo preseneti.

S pomočjo **Orlija** lahko pripravimo prenekatero sladico. In zdaj, ko že diši po praznikih, bo tega na mizah še več. Prav zato nam Fructal-Alko predlaga tudi nekaj receptov za sladice.

Orli kava

V suhi Orli kozarec nalijemo 0,5 dl Orlija in prižgemo špiritni gorilnik. Na stojalo položimo kozarec in ga enakomerno obračamo nad plamenom. Preden vsebina zavre, jo prižgemo. Kozarec odstavimo in po notranji strani dolijemo turško kavo do gornjega roba napisa.

Po želji lahko pripravljene pijači dodamo tekočo ali stepeno smetano in jo gostu ponudimo kar v kozarcu. Za več oseb lahko napitek pripravimo v džezvi iz jenskega stekla. Ko segrevamo Orli, pa

ga, predno zavre, prižgemo z vžigalico.

Flambirane banane

Banan je na našem trgu dovolj, zato ta recept ne bo odveč. Za 4 osebe potrebujemo 4 banane, pomarančni sok, 10 dkg sladkorja, 5 dkg masla, **Orli**, sladoleđ in sladko smetano. V večji ponvi raztopimo maslo in sladkor, nato dolijemo pomarančni sok. V to položimo banane in jih polijemo z **Orlijem**. Čez nekaj časa banane obrnemo in ko se malo zmehčajo v tem soku, jih damo na stekleno ploščo, obložimo s sladoleđom in sladko smetano ter potresemo z mleto kavo. Tik preden serviramo polijemo banane z vročim **Orlijem** in prižgemo.

Flambirane palačinke

Za testo potrebujemo 2 dl mleka, 1 jajce in 1 rumenjaki, vanilijev sladkor, limonino lupino in ščepec soli. Nadev: sok ene pomaranče, 10 dkg sladkorja, 1 dl Orlija, 4

dkg masla. Palačinke spečemo in jih prepognjene zložimo v ponev, v kateri smo pred tem na maslu zarumenili sladkor. Dolijemo pomarančni sok in nekaj minut dušimo, prilijemo **Orli** in flambiramo (prižgemo).

Pomarančna solata

Za to sladico potrebujemo pomaranče, sladko smetano in seveda **Orli**. Pomaranče olupimo, narežemo na tanke okrogle rezine, zložimo v skodelico ter prilijemo

z **Orlijem**. Okrasimo s stepeno sladko smetano in ponudimo.

To je torej nekaj receptov za pravo sladico s pomočjo **Orlija**. To je le eden izmed številnih proizvodov sadno likerskega kombinata Fructal-Alko.

Morda je prav, da vas tokrat tudi spomnimo na odlične Fructalove sadne sokove, ki so za svojo visoko kakovost prejeli številna priznanja. Prav sokovi pa bodo morda kot nalašč za osvežilo po neprepani novoletni noči ali pa za preganjanje mačka.

Kupci in sodelavci nam pišejo

Osmerica iz Celja: Rezar, Kravanja, Šumer, Šmajdek

Mercator-Turistu Ljubljana

Bili smo na izletu v zeleni Irski in, kot pravite, prva večja skupina.

Kot prva skupina vam moramo dati vse priznanje za organizacijo in vodenje izleta. Do sedaj še nismo imeli tako lepo in dobro organiziranega izleta. Potekal je res brez vsakega zapleta.

Vse priznanje tudi našima vodičema, Makiju Črnetu in Janiju Žuglju, predvsem tovarišu Janiju za vso skrb in dobro razpoloženje v avtobusu št. 1, ki ga je vodil. Če imate še zveze z agencijo v Irski, sporočite tudi Normi, ki nas je vodila, iskreno zahvalo, enako tudi šoferju Džimiju.

Želimo si še tako dobro organiziranih izletov in prosimo, da nas o tem obvestite.

Še enkrat hvala vsem za dober in lep izlet. Enako posadki aviona!

Iz Našega gostinca

Andrej Logar – TOZD Jelka-Hrastnik

Zrezki žarijo

Zrezki žarijo, mast že čvrči, ribe dišijo, saj dobre so jedi. V kuhinjo zahajam, v pisker rad strmim spomine obujem, mesa si spet želim.

Tiho je in mirno, sedaj ko ni mesa, govedina je draga, še bolj teletina, oj kremenatlc, po tebi hrepenim, spomine obujam, kost v roki držim.

Kdor nima denarja, zrezkov ne pozna, ta le sanja od dobrega mesa. Jaz pa prepevam, v širni svet strmim, krompir natepavam, pa brez mesa živim.

Mile Bitenc

Vse poti v Rim

Novembra je nekaj sto turistov poletelo v Rim – M-Turist je v večno mesto ob Tiberi vabil že od zgodnje jeseni.

»Rim je vesel, cvetoč in poln skrivnostnih utripov. Mesto vodometov, Vie Appie, Konstantinovega slavoloka, starokrščanskih in cesarskih razsežnosti je neločljivo povezano z ritmom sodobnega življenja in ljudi, ko so vedno pripravljene sprejeti vas z značilno prisrčnostjo...«

Tako so vabili letaki M-Turista na to potovanje. Še več so povedali. Da v Rimu pečejo dobre pizze (Italijani so kajpak pravi mojstri za to), da je tudi vino tam odlično. In da Rim skriva nešteto zanimivosti.

Pa je bilo res tako. Vsak ogled je predstavljal doživetje zase: Piazza Venezia s spomenikom neznane mu junaku, pa Kapitol, Kolosej, Fontana di Trevi, vatikanski muzeji. Tista dva dneva sta bila prekratka za vse tisto, kar si lahko videl in kar so neutrudno razlagali vodiči Maka, Jani in Mišo.

Slovenci pač ne bi bili zadovoljni, če ne bi stikali tudi po trgovinah. Rim res ponudi marsikaj. Nekaj velikih trgovskih ulic je dobe-

Na tej podobici je ponazorjena praktična uporaba novega emblema Mercator-Turista, ki je bil izbran na izvenkonkurenčnem natečaju za izdelavo najustreznejšega emblema za našo turistično dejavnost. – J. N.

sedno natrpanih s trgovinami, vendar moraš biti pri nakupih še kako previden, kajti razlike v cenah so marsikje narazumljivo velike. Pa je kljub vsemu vsakdo izmed nas odnesel s seboj tudi nekaj polnih vrečk vragšigavdi česa.

Mesto ob Tiberi je navdušilo tako in drugače. Navdušil pa je tudi M-Turist, ki je to potovanje pripravil dobro in uspešno. Čeprav še mlada turistična organizacija, pa ima že širok krog pristašev. Z nami je bilo tudi nekaj takšnih, ki jim je bilo to potovanje z M-Turistom že drugo ali celo tretje.

Marsikdo je ob koncu trdno sklenil, da ga bo prap M-Turist v naslednjem letu spet popeljal v svet neznanih lepote.

Kosilo z naših polic

Mile Bitenc - Studio za ekonomsko propagando

Čaji

Bolj slabo kosilo bi bilo, če bi pred seboj zagledali le skodelico čaja. No, to je le naslov rubrike, v kateri predstavljamo izdelke HP Droga iz Portoroža. Tokrat smo se odločili za čaje. Zima trka na vrata in v teh mrzlih mesecih bodo čaji naši spremljevalci vsepovsod: doma, v prijetni družbi na smučanju in, na žalost, tudi takrat, ko si bomo zdravili prehlad.

V kopicah čajev, ki jih mešajo in pripravljajo v Drogi, smo tokrat izbrali 5 različnih okusov:

● **Bebe čaj** je mešanica domačega čaja in je namenjen predvsem našim najmlajšim. Sestavljen je iz šestih različnih zdravilnih zelišč.

● **Planinski čaj** ima največ šipkovih plodov, robidovih listov in plodov črnega trna, za boljši okus pa so mu dodali še številna druga zelišča.

● **Prsni čaj** ima kar trinajst različnih zdravilnih zelišč.

● **Hibiskus in lipa čaj** pa sta prav tako okusna in verjetno vsem že dobro poznana.

Čaji so vsi v filter vrečkah, v kartončkih pa je 25 vrečk.

Verjetno bo ravno po najdaljši noči v letu marsikomu skodelica čaja še kako dobrodošla, ko bo želel zbitriti glavo in pregnati mačka.

SLOVIN

svetuje, da v trenutkih sreče nazdravite s kozarcem šampanjca Club Slovin

istočasno želi vsem delavcem Mercatorja

srečno novo leto

in se zahvaljuje za uspešno sodelovanje

Izid žrebanja nagradne križanke

»Coca-Cola«

Do predpisanega roka je v naše uredništvo prispelo 491 rešitev nagradne križanke Coca-Cola. Ker je nagrad, ki jih prispeva Slovin, premalo za vse, se je žreb odločil za tele reševalce: Reklamno torbo Coca-Cola prejmejo:

1. Ivan Janežič, M-Pekarna Grosuplje
2. Nada Mišič, M-Nanos, Tozd Trgovina, Rakek
3. Vanja Trplan, SOZD Mercator
4. Sonja Japelj, M-Rožnik, Tozd Dolomiti
5. Marija Vajda, M-Univerzal, Lendava
6. Anton Hribar, M-Velepreskrba, Tozd Grosist

7. Marija Ivančič, M-Nanos, Tozd Izbira, Postojna
8. Brigita Drobnič, M-Velepreskrba, Tozd Grosist
9. Angela Miklič, M-Zarja, Ormož
10. Edo Deteček, M-Konditor
11. Milena Artač, M-Velepreskrba, Tozd Grosist
12. Vida Mejač, M-Rožnik, Tozd Preskrba, Tržič
13. Zaga Sivec, M-Velepreskrba, Tozd Grosist
14. Bojan Merzdovnik, M-Sadje zelenjava
15. Vera Urh, M-Velepreskrba, Tozd Trgopromet, Kočevje

15. ČRKA ABCEDE	GR. PASTIR- PESEM	POLHOV GRADEC	NULA	RISKA	IME NEKA TERIH PROUDOV. HP KOLINSKE	KANJŠ. TOVARNA	ZAREZA	TK 22				
POROČE- VALEC								400 KV. METROV	POSODA REZANO ZA CVETJE		BUČVALD	A.ČERNE
ELEKTRO- KARDIO- GRAM			JEZA, DES						PROSJAČ SREBISČE VRTENJA			
ČLEN		TONA	MOŽ CATARINE VALENTE	ZELE- NICA V PUŠČAVI								TEŽA ENGA- LAŽE
GLASB. ZNAK				METER ODLIKO- VANJE		GRŠKA ČRKA KMETIJ. STROKOV. ODBOR			100			
OGULIN		PUDINGI KOLINSKE					SEVER		2. SAHO F. VRAJ		TEDEJ- TRIBUNA GORSKI TRAK	
NAPOR- NOST					JAP. IGRA POD. ŠAHU NEH- PREDLOG		COWBOY- SKA PRIREDI- TEV	RIM. DO- SINJA GIVETJA AFR. DRŽAVA				
4. SAHOGL.	LITER. RDEČI KRIŽ		DARILLO SNOV V NOTRANJ. ZEMLJE				PREGLED- NICE VRSTA RAZCVET- JA					
VREME- NOSLO- VEC									...	KOTORSKA		
KEMIČ. SPOJINA					NADICA IT. REKA PAD					OS. ZAJNEK /RINOSKA RINSKA ENA		LJUBLJ TEKST TOVARNA
18. SOGLAS.	VAS PRI LJUBLI. ZANOS VZNESE- NOST			KHOR SE POTEPA AZIJSKA DRŽAVA							DELO, SKLAD- BA	VZHOD ROHUN. BENAR. ENOTA
PEŠNI- TEV		MESNATA BULA					GORA V ŠVICI			NAŠ POLITIK TONE		
OMAKA V TUBI - NOV PROIZVOD HP KOLINSKE											ZNAM. NEH Š. ANTONOŠ.	
REDK. ŽENSKO IME			AMPER VZHOD								NET- NOST	
SNOV ZA SVEČE											IZVRŠNI SVET	NETTO POLOMI- JA
ŽENSKO IME				RAŠE- VINA							DIVJA ŽIVALI ZVERINA	PETER ALEK- SANDER
METER	SAMPION CITROEN. AVTO										PREDJAD. ČRKA	NIČ NAZIV ENKA, ENICA
ŽIBERT ANDREJ		TURČITA ALIDA VALLI									KRETIJ- DRODJE DARVO KLARIC	
PEVKA PRODNIK			PLOSK. MERA									
BESTAVILA MAJZA KOČEVAR												

Novoletna nagradna križanka »Viki«

Dragi bralci, tole je zadnja križanka v letošnjem letu. Naš gost je tokrat HP Kolinska in povedati moramo, da so v koš z darili segli kar globoko. Za vse tiste, ki bodo do 15. januarja 1980 poslali v Studio za ekonomsko propagando, Breg 22, Ljubljana, pravilno rešeno križanko, smo pripravili kar štirideset nagrad. Tu je dobri dedek Mraz, ki bo pošteno nagradil vašo prizadevnost. Brez žreba seveda tudi tokrat ne bo šlo, nagrade pa so takele:

- 10 darilnih paketov Kolinska
- 10 majic Viki
- 10 kap Koloys
- 10 garnitur značk

Torej, vredno se je potruditi! Na ovojnico obvezno pripišite »Križanka Kolinska«. Veliko sreče pri žrebu in v novem letu vam želi Kolinska.

Kupon križanka

Ime in priimek:

Poštna številka in kraj:

DO ali TOZD (naslov):

Nekaj o morali

Nekaj o morali

O morali smo že dosti slišali in tudi napisanega je bilo že mnogo, tako na primer o politični, poslovni, trgovski, potrošniški in celo Mercatorjevi morali.

Dejstvo je, da so naši odnosi v delovni organizaciji urejeni s številnimi zakoni (Zakon o združenem delu, o delovnih razmerjih, o delitvi OD, o registraciji, o minimalnih pogojih, ki jih morajo imeti trgovski lokali ipd.); urejeni so tudi s številnimi samoupravnimi sporazumi, z blagovnimi uzancami, pravilniki. Če ne izvajamo zakonov, so za to predvidene sankcije; kaznovani smo tudi, če ne spoštujemo samoupravnih sporazumov – seveda v lažji obliki. Podobno je, če ne delamo tako, kot predpisujejo blagovne uzance. V celotnem poslovnem procesu in družbenoekonomskem življenju pa se delovni ljudje vedno preveč nemoralno in nepravilno obnašajo. To naše negativno delovanje nam, žal, povzroča zelo veliko škodo.

Družba, pa tudi kolektiv, ki sta sposobna, da se trajno borita proti nepravilnosti, nemorali, zanesljivo napredujeta in imata tudi bodočnost.

Menim, da ni odveč, če iz množice navedem le nekaj primerov očitnega kršenja delovne morale:

– ali prihajamo vsi pravočasno na delo? Če ne, izkoriščamo tiste, ki prihajajo redno!

– ali se dovolj trudimo za svoje zdravje, da ne bi šli po nepotrebnem v bolnišnico? Še huje je, če zdravi zahtevamo bolnišnico in gremo v stalež (bolniško plača družba ali kolektiv, eno in drugo pa smo mi!)

– znano je, da imamo v trgovinah skupinske norme. Ali se vsi trudimo, da delamo po svojih močeh? Če ne, izkoriščamo svoje sodelavce!

– ali trgovski delavci pred novim letom, pred prvim majem ali za časa inventure ostajamo doma? Tudi to je nepravilno do kolektiva!

– nekateri delavci DO se izredno upirajo delati letne inventure v naših prodajalnah – to zanesljivo ne ustvarja dobrega vzdušja v delovni organizaciji;

– ali komisija za delitev OD dovolj pošteno predlaga delavskemu svetu od prometa za OD? Če ne, spravlja eno poslovalnico oziroma kolektiv v privilegirano, drugega, pa v nepravilno položaj;

– trgovski delavci trdijo, da delajo skoraj vse sobote, nekateri tudi pozno popoldne in ko se primerjajo s tistimi, ki nehajo že v petek ob 12. uri, se počutijo prizadete – tudi to je nepravilno;

– za isto ali podobno delo prejme nekdo 20,50 pa tudi 100% več OD kot drugi – to ni pošteno;

– ali se izogibamo težkih in zopernih del in jih mora namesto nas narediti nekdo drug? Če se, to gotovo ni moralno;

– ali se direktor, poslovodja in namestnik zavedajo posledic neurejenih medsebojnih odnosov (ko se niti ne pogledajo, temveč si

drugi drugemu mečejo polena pod noge in hote ali nehote vodijo svojo politiko, ki pa ni v nobeni zvezi z interesi in uspehom kolektiva)?

– moralno in neažurno vodenje knjigovodstva povzroča veliko škodo, kar je nemoralno do kolektiva in družbe;

– tudi odnosi dobaviteljev do prodajal so dostikrat na nizki stopnji delovne morale.

Na nekem sestanku se predsednik dobavitelja dvigne in zelo uglašeno in prepričljivo reče: »Tovariši, ali je mogoče, da nam nekateri poslovodje diktirajo, kaj bodo od nas kupovali – od nas, ki združujemo sredstva in gradimo nove trgovine, oni pa se nesramno vedejo? Kakšna je tu morala?»

Na prvi pogled vse lepo in prav, ko pa pridete v trgovino vam povedo, da je dostava blaga skrajno neurejena, cene visoke in kakovost komaj zadovoljiva.

Ali pa drugi predstavniki dobavitelja: »Kupovati morate samo od nas, če boste od drugih, ne boste dobili superrabata, ker bomo mi za to poskrbeli.«

Menim, da bi bilo bolj moralno, če bi se naši dobavitelji bolj potrudili z redno in točno dobavo blaga, pa tudi na kakovost bi morali malo bolj misliti. Verjetno se ne bi bilo od več tudi malo pozanimati,

kaj tržišče oziroma potrošnik zahteva.

Tudi enostransko določanje prodajnih pogojev za sveže meso, kruh, mleko, tobak nima dosti zveze z poslovno moralo.

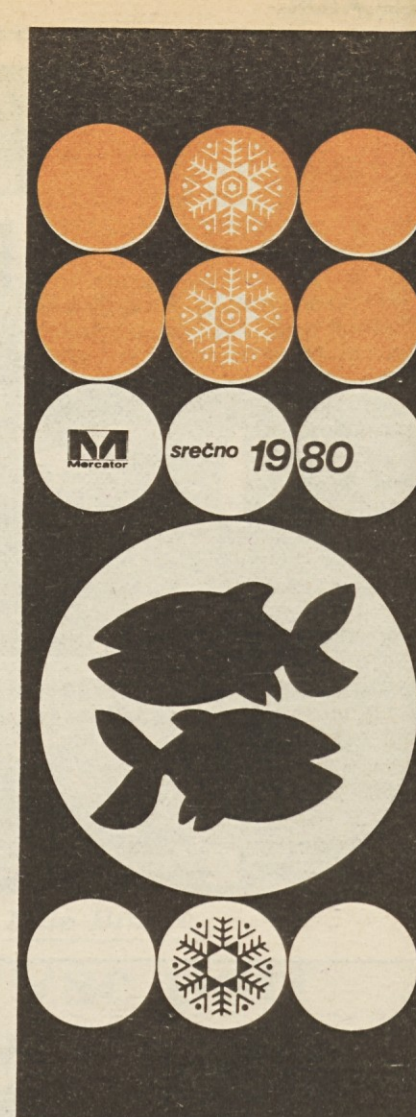
Združevanje sredstev v okviru SOZD ne teče tako, kot je dogovorjeno – nekateri TOZD se na vse mogoče načine izogibajo plačevanju – tudi to ni moralno.

Potrošniki v samopostrežnih trgovinah često izkoriščajo naš premajhen nadzor in krajejo blago, naši trgovski delavci pa morajo primanjkljaj plačati iz svojega žepa. Je to moralno?

Vprašajmo se tudi ali se pri svojem vsakdanjem delu obnašamo dovolj stabilizacijsko? Ali pravočasno ugašamo električne peči, peči na olje, radiatorje v skladiščih gradbenega materiala? Ali pustimo, da po nepotrebnem teče voda? Ali dovolj skrbimo, da se nam blago ne pokvari? Ali trošimo reprezentanco v mejah odobrenega? Ali so vsa draga potovanja resnično potrebna? Ali se dovolj trudimo, da trgovine oziroma kupci pravočasno dobivajo blago? Ali se dovolj zavzemamo za boljše odnose s kupci? Ali ravnamo z blagom kot dobri gospodarji? Vse, kar ni v mejah dobrega gospodarjenja je, je nemoralno in ni usklajeno z našimi težnjami.

Sodobna, pa tudi bodoča razvita humana družba bo zakone prisile postopoma zamenjala z zakonodajo morale. Z razvojem družbe se spreminjajo moralne norme (med vojno se je šlo za kilogram kruha pred puško, danes pa ga lahko najdemo v smeteh na tone). Nekdo je napisal: »Večnih moralnih vrednot ni in nihče se ni že rodil z moralnim kompasom«.

Delavci Mercatorja, poskusimo vsaj malo več narediti v borbi za bolj moralne in bolj pravične odnose. Kolikor bolj bomo aktivno premagovali negativne pojave, ki se pojavljajo na vsakem koraku, toliko bolj uspešni bomo.

Potekel natečaj za najboljše prispevke vseh zvrsti v letu 1979

Z decembersko številko glasila je potekel natečaj najboljših objavljenih prispevkov vseh zvrsti v časopisu Mercator v letu 1979. Z njim je uredniški odbor želel dvigniti raven pisanja in spodbuditi k sodelovanju dosedanje in nove sodelavce.

Že sedaj lahko ugotovimo, da glede pestrosti v zvrsteh nismo pridobili (originalna karikatura ipd.), da pa smo spodbudili kritičnost pa tudi večjo angažiranost nekaj sodelavcev.

Na seji 14. 12. 1979 je uredniški odbor imenoval tričlansko komisijo, ki bo na podlagi temeljne vsebinske zasnovne in uredniške politike pripravila metodologijo in ožji izbor kandidatov za nagrade ter predlog predložila uredniškemu odboru na seji meseca februarja, ko bodo rezultati tudi objavljeni.

Uredniški odbor glasila Mercator v mandatnem obdobju 1979–1981

- Odbor je bil imenovan na predlog odgovornega urednika na 4. zasedanju izdajateljskega sveta glasila, 7. 12. 1979.
1. Mile Bitenc Delovna skupnost SOZD
 2. Slavka Damjanovič M-Rožnik
 3. Sonja Dolinšek M-Slovenija sadje
 4. Anton Kočever Delovna skupnost SOZD
 5. Vasja Volodja Lenardič M-Contal
 6. Nada Rihtar M-Velepiskrba
 7. Mirko Vaupotič M-Sadje zelenjava

Odbor se je konstituiral na 1. redni seji 14. 12. 1979 in iz svojega sestava izvolil za predsednico vnovič Nado Rihtar, za njenega namestnika pa Mileta Bitenca.

Nada Rihtar – ponovno predsednica uredniškega odbora časopisa »Mercator« Foto: Jože Rozman

Za tiste ki ne mislijo, da prinašata srečo delo in smotrna uporaba človeških zmognosti, je mojster Hvastija pripravil tole podobico, da si bodo ob njej vrteli knofe – menda pomaga.

Foto: Kancijan Hvastija.

Nedavni psihozi na rob

Alenka Srdič – Delovna skupnost SOZD

V teh praških je »nekaj več« ...

»Praškasta« mrzlica, ki se je začela pred nekaj tedni, (saj ne vem natančno, kdaj), me je pošteno razjezila. Pa ne, da bi mi ostalo v teh dneh kaj umazanega perila, ampak zaradi obnašanja naših potrošnikov in polemik po časopisih ter hudih besed po trgovinah. Tudi 50-kilogramske zaloge nimam doma in sredi najhujšega povpraševanja po prašku se nisem potrudila za kakšno vrečko več »po zvezah«, če ne bi šlo drugače. Večina ljudi mi ni verjela, da sem krizo pralnih praškov preživela z dvema kilogramoma praška, in ko mi je pošel, sem ga dobila spet v trikilogramski vrečki. Res ni persil ali mixal, v katera običajno najbolj verjamemo, ampak mond, perilo pa je prav tako oprano; in ko vsipam prašek v pralni stroj, imam občutek, da ni med mixalom in mondom nobene razlike (tisto »nekaj več« ne pomeni dosti).

Ob vseh »praškastih peripetijah« prične človek razmišljati, kakšno je naše tržišče (pod tem pojmom razumem predvsem odnose med proizvajalnimi in trgovskimi organizacijami), predvsem pa dohodkovni odnosi, ki naj bi pomenili novo kvaliteto v zgolj tržnih odnosih? Nikjer med novicami nisem zasledila, da bi proizvajalec, ki ta hip ne more ponuditi ustrezne količine proizvodov, ni pozval konkurenčno OZD, da preskrbi trgovini manjkajoče artikle. Ali je res strah za tržišče močnejši, kot pa cilj, da se zadosti potrebam potrošnikov? Mislim, da bi morali razvijati prave dohodkovne odnose prav v smeri reševanja teh vprašanj, predvsem takrat, ko nekega artikla zmanjka, vendarle na posameznem delu tržišča, ne v jugoslovanskem prostoru. Še je kriza splošna (npr. pri energiji) bi morali reševati te probleme družno v vsej Jugoslaviji.

Zaradi popolnoma sistemsko neurejene cenovne politike – ni še zakona, ki bi urejal to področje – v

praksi kar mrgoli administrativnih odločitev, katerih učinki so prav nasprotni od tistega, kar bi pričakovali. Ena najboljših odločitev bi bila, da bi proizvajalcem dovolili intervencijski uvoz surovin pa prekinitvev proizvodnje in zmanjšanih dobav sploh ne bi bilo.

Druga plat smo potrošniki in trgovci. Ko se nam le zazdi, da se obeta kakšna podražitev, ali pa da bo nekaj časa nekega artikla manj kot običajno, se založimo, da je veselje, in nas pri tem nič ne moti, če nam čez čas postane olje žltavo, sladkor in pralni prašek se spremenita v kepe, ker ju hranimo v neustreznih prostorih. Ne zaležejo nobena obvestila in prepričevanja, dobesedno izropamo trgovine in nam zato ni žal niti denarja niti časa.

Vsi tisti, ki delamo v Mercatorju, pa ni niti nujno v trgovini, smo morali v teh dneh požreti marsikatero bridko na račun založenosti s pralnim praškom. Včasih grešimo

tudi sami. Ko je potrošniška mrzlica še na začetku, potem večina od nas prijateljsko svetuje znanec, sosedom in dobrim strankam po poslovalnicah: »Založite se s tem in tem blagom, kar vam iz zaupnih virov, da ga bo zmanjkalo!«. S tem je naša vest pred znanci čista, nevede pa potenciramo potrošniško mrzlico do neslutnih meja. Prav na tem področju bi morali skupaj s sredstvi javnega obveščanja delovati bolj vzgojno, na žalost pa smo to priložnost prepozno dobili v roke.

V televizijski oddaji, v kateri je bilo govora o navadah Slovencev, je prof. Černe ugotovil, da ni nič slabega v tem, da smo potrošniška družba, saj ustvarjamo materialne dobrine zato, da jih trošimo. Problem pa nastopi ob trošenju, kdaj je to še smotrno in kdaj ni več zadovoljitev nekih potreb, ampak le še kopičenje dobrin zaradi užitka in zaradi strahu, da jih bo zmanjkalo. Taki potrošnji ni več cilj zadovoljitev potreb in ji pač ne moremo reči, da je zdrava.

